

ér. 884/903 n. j. m. 19.

A NAGY-BÁNYAI EV. REF. EGYHÁZMEGYE

1903. április 2—3 napjain

NAGY-BÁNYÁN TARTOTT

GYÜLÉSÉNEK

JEGYZŐKÖNYVE.

KIADTA :

SZABÓ JÓZSEF

EGYHÁZMEGYEI FŐJEGYZŐ.

SZATMÁR,

KALIK ÉS SZEREMY KÖNYVNYOMDÁJA

1903.

A NAGY-BÁNYAI EV. REF. EGYHÁZMEGYE

1903. április 2—3 napjain

NAGY-BÁNYÁN TARTOTT

GYÜLÉSÉNEK

JEGYZŐKÖNYVE.

KIADTA :

SZABÓ JÓZSEF

EGYHÁZMEGYEI FŐJEGYZŐ.

SZATMÁR.

KALIK ÉS SZEREMY KÖNYVNYOMDÁJA

1903.

A nagybányai ev. ref. egyházmegye
1903 április hó 2—3 napjain Nagybányán tartott közgyűlésén

Jelen voltak:

Bencsik István esperes és Dégenfeld Sándor gróf egyházmegyei gondnok, később a — 39 sz. ügytől kezdve — Böszörményi Zsigmond vil. t.-bíró elnöklete alatt:

Balogh István, Szél György, Molnár Lajos, Sátor Dávid, Soltész János lelkészi, Böszörményi Zsigmond, Helmecy József, Tóth Mór, Csaba Adorján, Dr. Dezső Kálmán világi tanácsbírák.

Szabó József lelkészi, Torday Imre világi főjegyzők.

Magoss Ferencz lelkészi. Szilágyi Tihamér világi aljegyzők.

Dr. Haresár Géza ügyész.

Balajthy Károly szamoskőrödi, Barkász Albert méhteleki, Bartók Károly patóházi, Bottyán Pál lázári, Ferency Imre krasói, Hajdu Albert udvari, Joó Kálmán sz.-berki, Kiss Sándor misztótfalusi, Makai Elek batizi, Melegh Albert k.-remetei, Nagy Elek k.-paládi, Nagy Károly vámfalusi, Nagy Lajos felsőbányai, Papp József adorjáni, Papoley Károly szatmárhegyi, Papoley Zoltán apai, Soltész Elemér nagybányai, Szabó Károly sárköz-ujlaki, Szentgyörgyi Zsigmond homoki, Tóth Dániel nagykőcsi lelkészek. Szabó Miklós nagybányai segéd lelkész.

Sinka Lajos és Hajdu Ambrus tanítótestületi képviselők.

Papp Márton felsőbányai, Dobi Ervin nagybányai, Sepsy Miklós egri, Osváth Elek batizi, Maák Lajos berendi, Szabó Lajos szatmárhegyi, Molnár Bertalan rozsályi, Lengyel István lázári, Gulya Ferencz amaci, Kató Károly apai, Tar József kispeskei, Lőrinci Károly sárközi, N. Székely Mihály ombodi, Fábíán István sz.-váraljai, Szentpéteri Jenő uszkai, Király György sz.-berki, Vas Mihály m.-tótfalusi, Székely Mihály görbedi, Kátona Zoltán méhteleki egyházi képviselők.

Gyűlést megelőzőleg templomba vonultak az egyházmegyei közgyűlés tagjai, hol a helybeli hivek tömeges részvétele, az egyház a város és társadalom képviselőinek jelenlétében a következőleg folyt le

Papolcy Károly

szatmárhegyi lelkész 50 éves lelkészi jubileuma.

A 37-ik dicséret három versének eléneklése után Papolcy Károly jubiláns lelkész ment fel a szószékbe s mondott buzgó szívvél, fiatalos hévvel könyörgést, hálát adva Istennek azon kegyelméért, hogy meghallgatta ez előtt 50 évvel e sz. helyen felbocsátott buzgó kérését s őt 50 éves lelkészi pályáján erővel, segedelemmel megáldotta s kiemelve azt, hogy 50 évvel ezelőtt itt kezdte meg mint s. lelkész és tanító pályáját, sőt e város kebelében született, ez egyházban részesült a keresztségben; itt erősített meg ev. prot. hitében s részesült először az urvacsorájában, itt nyerte néhai élettársát is — áldást kért a helybeli egyházra, a nemes városra és az őt szeretettel keblére fogadott egyházmegyére s annak előljáróira és minden tagjaira.

Majd Soltész János ombodi lelkész, em. t. bíró lépett a szószékbe és az Ap. Csel. XX. rész 28. 29. versei alapján tartott egyházi beszédet, fejtegetvén abban I. a lelkipásztorok, II. a presbyteriumok, III. a most megválasztott egyházmegyei tiszttakar teendőit és kötelelességeit az egyházak, a gyülekezetek fenntartása, vezetése és felvirágoztatása körül s rámutatván arra, hogy egyházunk mind szervezeténél, mind tiszta magyarságánál fogva, mint a múltban volt, úgy a jövőben is legerősebb oszlopa leend és maradand magyar hazánk, nemzetiségünk fennmaradásának: lelkes szavakkal oda utal, hogy midőn egyházunk iránti kötelelességeinket teljesítjük, ugyanakkor hazánknak, nemzetünknek is fontos szolgálatokat teszünk s hazafias kötelelessé-

get is teljesítünk. — Beszéde végén az ilyen értelemben működött jubiléshoz fordulva üdvözölte őt, mint hiv pásztort eddigi munkálkodásáért s áldást, sikert kívánt további munkálkodására is.

Ezután az urasztala mellett Bencsik István esperes üdvözölte jubilénszt, vissza idézve beszédében az elmúlt 50 év reményeit, csalódásait, küzdelmeit, örömeit s jól eső örömmel bizonyosságot tett arról, hogy e hosszú 50 év alatt tisztességgel viselte papi jelvényét, a palástot. Majd az egyházmegye és lelkeszi kar elismerése, szeretete, tisztelete jeléül aranyozott kötésű bibliát nyújtott át ünnepeltnek, kívánva, hogy még sokáig forgathassa azt a hivek lelki épületére s abból merítsen agg napjaiban is vigasztalást, lelki erőt az erőtlenségek között.

Majd Soltész Elemér lelkész fejezte ki a helybeli egyház üdvözlését, felemlítve azt, hogy az egyház közönsége, melynek tagjai közül még sokan emlékeznek jubiléns itteni működésére; ez alkalmat kívánta felhasználni, hogy iránta mint e város szülötte, ez egyház neveltje iránt megemlékezésének, szeretetének és tiszteletének adóját leróvja. Ezek jelképeül, egy díszes, belül aranyozott serleget nyújtott át ajándéku jubilénsnak az egyház részéről.

Végül Papolcy Károly jubiléns lelkész meghatott szívvél s a kedves emlékek árjától elborított könnyező szemekkel megköszönte az iránta egyesek és testületek részéről megnyilatkozott elismerés, rokonszenv és szeretet szép szavait s az ajándékok adásában kifejezett kitüntetést s lelkesítő szavakkal mondott áldást az egész jelenlevő közönségre, egyházmegyére, lelkésztársaira, egyházra, városra és hazára.

A templomi közönség ezek után a 179 dicséret 10-ik versének éneklése közben felemelkedett érzelmekkel hagyta el az egyszerűségében is magasztos ünnepély színhelyét, a templomot.

1. A templomi jubileumi ünneplés után a városi tanácssterembe gyűltek össze az egyházmegyei közgyűlés tagjai, hol számos érdeklődők jelenlétében Bencsik István esperes buzgó ima után, melyben áldást, segédelmet kért munkálkodásunkra, rövid beszédet mondott, jelezvén abban, hogy a mult közgyűlés által elrendelt s megtörtént szavazás folytán a tisztikar tagjai megválasztottak. A bizalmat, mind a maga, mind a tisztikar nevében megköszöni s jelzi a maga részéről, hogy ha erejét gyengülni érzi: időközben is visszafog vonulni. Majd egyházmegyénk minden tényezőjét összetartásra, vállvetve való buzgó együttműködésre buzdítja, melyre szükségünk van, mert, mint a bérces haza nagynevű fia, egyházunk egyik vezető embere mondja: „megnehezedett az idők járása felettünk.“ Ezek után szívélyesen üdvözölve elnöktársa Öméltóságát, a megválasztott új tisztikart, a gyűlés minden alkotó tagját és a szíves érdeklődőket

a közgyűlést megnyitottnak nyilvánítja.

2. Az egyházi képviselők megbízó leveleinek beszédese rendjén esperes jelenti, hogy távolmaradásukat nála a következő lelkészek igazolták: Pásztor István, Kürti Károly, Bodnár János, Bodor Pál, Kató Béla, Kócsi Péter.

Egyházmegyei közgyűlésünk az egyházak képviselőit elől kitett sorrendben igazolja, az indokoltan távol maradó lelkészek mentségét elfogadja, azon lelkészekre nézve, kik elmaradásukat nem indokolták a szabályszerű birságot alkalmazza.

3. Olvastatott a tisztujítás elrendelésekor kiküldött szavazatbontó bizottság 1902 dec. 9-én Erdőszádán tartott gyűlésének az esperesre adott szavazatok felbontásáról szóló jegyzőkönyvi pontja a következőkben:

Az esperesre adott szavazatok felbontatván bizottság meg-

állapítja, hogy 1) Beadatott összesen 41 szavazat, melyek kivétel nélkül idejében beküldetvén és helyesen állíttatván ki — érvényeseknek találtattak. Egy egyházból t. i. Homokról, szavazat nem adatott be. — 2) A 41 érvényes szavazat közül az esperesi állásra Bencsik István nagypaládi lelkész 37, — Szél György av.-ujvárosi lelkész 3, — Soltész János ombodi lelkész 1 szavazatot nyert; tehát általános többséggel Bencsik István nagypaládi lelkész választatott esperessé.

Egyházmegyénk közgyűlése örömmel veszi tudomásul a választás eredményét s midőn Bencsik István nagypaládi lelkészt s jelenlegi esperest a szavazatok kitüntetett általános többségével a következő 10 évre ujolag törvényesen megválasztott esperesnek kijelenti s esperesi hivatalában megerősíti: egyszersmind erőt segedelmet kérve munkálkodására, bizodalját fejezi ki, hogy esperesi hivatalát az eddigi buzgalommal és közmegelegedésre fogja folytatni.

A választás eredménye a főt. egyházkerületi közgyűlésre szabályaink értelmében felterjesztetni rendeltetik.

4. Olvastatott a szavazatbontó bizottságnak 1902. dec. 17-én Szatmáron Bencsik István és Böszörményi Zsigmond elnöklete alatt az egyházmegyei gondnoki hivatalra és az összes tisztségekre beadott szavazatok felbontása céljából tartott gyűlésében felvett jegyzőkönyve a következőkben:

Örömmel konstatálja bizottságunk, hogy az összes szavazatok kifogástalan alakban beadattak s felbontatván a következőket eredményezik. Egyházmegyei gondnok az összes egyházak egyhangu szavazatával: gróf Dégenfeld Sándor. Egyházmegyei tanácsbiróságra: Szél György 38, Sátor Dávid 37, Molnár Lajos 37, Balogh István 32, Soltész János 22, Tóth Dániel 9, Nagy Elek 9, Barkász Albert 5, Szabó József 4, Hajdu Albert 3, Kálmán Sándor 4, Nagy Károly, Nagy Lajos, Magoss Ferencz, Papoley Zoltán 2—2, Bottyán Pál 1 szavazatot kaptak. Egyházmegyei világi tanácsbiróságra Tóth Mór 40, Böszörményi Zsigmond 39, Helmecy József 38, Csaba Adorján 29, Dr. Dezső Kálmán és Böszörményi Sándor 16—16, Bay Lajos 13, Szabó Zoltán 2, Szentiványi Gyula, Torday Imre, Szoboszlai Sándor, Bakó La-

jos, Nagy Bertalan, Uray Károly, Papp Márton 1—1 szavazatot kaptak. Egyházmegyei egyházi főjegyzőségre Szabó József 36, Joó Kálmán, Sátor Dávid, Molnár Lajos, Soltész János, Tóth Dániel, Király Gyula 1—1 szavazatot kaptak. Egyházmegyei világi főjegyzőségre Torday Imre 41, Kanizsay Jenő 1 szavazatot kaptak. Egyházmegyei egyházi aljegyzőségre Magoss Ferencz 39, Ferency Imre 2, Makai Elek 1 szavazatot kaptak. Egyházmegyei világi aljegyzőségre Szilágyi Tihamér 34 szavazatot, Boros Zoltán 2, Jakó Endre, Gálfi Pál, Szabó Zoltán, Sepsy Miklós, Miskolc Sándor, Gödény Elek 1—1 szavazatot kaptak. Közpénztárnoki állásra Nagy Lajos 33, Molnár Lajos, Kálmán Sándor 3—3 szavazatot, Nagy Elek, Joó Kálmán, Tóth Dániel 1—1 szavazatot nyertek.

A fentebbiekhez képest megállapítja bizottságunk, hogy gróf Dégenfeld Sándor egyhangulag gondnokká; Szél György, Sátor Dávid, Molnár Lajos, Balogh István, Soltész János általános szavazattöbbséggel egyházmegyei egyházi tanácsbírókká; Tóth Mór, Böszörményi Zsigmond, Helmecy József, Csaba Adorján általános szavazattöbbséggel egyházmegyei világi tanácsbírókká; Szabó József egyházmegyei egyházi, Torday Imre egyházmegyei világi főjegyzőkké általános szavazattöbbséggel; egyházmegyei egyházi és világi aljegyzőkké Magoss Ferencz és Szilágyi Tihamér általános szavazattöbbséggel; egyházmegyei közpénztárnokká Nagy Lajos általános szavazattöbbséggel — megválasztattak.

Az egyházmegyei világi tanácsbírói állásra Dr. Dezső Kálmán és Böszörményi Sándor között, mint a kik, a legtöbb ugyan, de nem általános többségű szavazatot nyertek új szavazás lesz elrendelendő.

Végül megjegyezzük, hogy a homoki egyház, szabálytalanul az esperesi hivatalra is ide adta be szavazatát.

Egyházmegyénk közgyűlése:

1) Örömmel vesz tudomást arról, hogy egyházmegyénk szeretve tisztelt gondnoka gróf Dégenfeld Sándor az összes egyházak egyhangu szavazatával ujjal megválasztott az egyházmegyei gondnoki hivatalra, s midőn őt ezennel a következő 10 évre törvényesen megválasztott egyházmegyei gondnoknak kijelenti és hivatalában lelkesült örömmel megerősíti, édes reményt táplálva az ő további odaadó lelkes mün-

kassága iránt: egyszersmind megválasztatásáról a főt. egyházkerületi közgyűlést szabályaink szerint értesíteni rendeli.

2) Örömmel és megnyugvással vesz tudomást a többi tisztségekre történt szavazás eredményéről is s ehez képest a következő 10 évre törvényesen megválasztottaknak kijelenti és tisztségükben megerősíti a következőket:

Tanácsbírókul, egyházi részről: Balogh István, Szél György, Molnár Lajos, Sátor Dávid, Soltész János; világi részről: Böszörményi Zsigmond, Helmecey József, Tóth Mór, Csaba Adorjánt;

Főjegyzőül egyházi részről: Szabó Józsefet; világi részről Torday Imrét;

Aljegyzőül egyházi részről: Magoss Ferenczet; világi részről Szilágyi Tihamért;

Egyházmegyei közpénztárnokul: Nagy Lajost.

Midőn végre mind a régi, mind az újonnan választott tisztviselőket örömmel üdvözli tisztikarában: egyuttal mindnyájok munkássága s buzgósága elé bizalommal tekint.

5. Olvastatott a szavazatbontó bizottságnak 1903 márc. 26-án Ar.-Medgyesen tartott gyűlésében felvett jegyzőkönyv a következőkben:

1-ső sz. Nagytiszteletű Bencsik István esperes ur felmutatja gróf Dégenfeld Sándor egyházmegyei gondnok ur levelét, melyben jelzi, hogy elfoglaltsága miatt jelen gyűlésünkön meg nem jelenhet s így az elnöki teendők vitelére őt kéri fel. Minélfogva mint elnök, a megjelenteket szívesen üdvözli, a gyűlést megnyitja s egyben jelentve, hogy az e. m. világi tanácsbírói állásra Dr. Dezső Kálmán és Böszörményi Sándor kijelöltetvén, a szavazás elrendeltetett s Kispereske kivételével az összes szavazatok beadattak. Azoknak felbontását elrendeli.

2-ik sz. A szavazatok a törvényes alakszerűségek betartásával felbontatván Dr. Dezső Kálmán 27, Böszörményi Sándor 14 szavazatot kapott; ennélfogva bizottságunk Dr. Dezső Kál-

mán urat 13 szavazattöbbséggel megválasztott e. m. világi tanácsbirónak jelenti ki s megerősítés vegett a nt. egyházmegyéhez felterjeszti.

3-ik sz. Kispeléske presbyteriuma felszólítandó, hogy szavazatának elmaradását igazolja, vagy pedig a törvényszerű birságot befizesse.

Egyházmegyénk közgyűlése örömmel és megnyugvással veszi tudomásul az újabb — másodszori — szavazás eredményét; s ehez képest Dr. Dezső Kálmánt szavazattöbbséggel törvényesen megválasztott vil. tanácsbiróul kijelenti s ezen tisztségében a közelebbi 10 évre megerősíti.

Kifejezi egyszersmind reményét és bizodalját az iránt, hogy nevezett t. biró ismert tevékenységét buzgalját és képességeit egyházmegyénk közjára szives készséggel szentelendi.

6. Soltész János kinyilatkoztatja, hogy a tanácsbiróságot, melyre megválasztatott — elfogadja s erejét, munkásságát e téren ezután is az egyházmegye szolgálatára szives készséggel felajánlja s egyszersmind megválasztatásáért köszönetet mond.

Soltész János nyilatkozatát egyházmegyénk közgyűlése örömmel veszi tudomásul s őt szivesen üdvözlí ismét tanácsbirói karában.

7. Az ujonnan választott egyházmegyei tisztviselők az eskü letételére felhivatván:

Csaba Adorján, Dr. Dezső Kálmán tanácsbirák, Szilágyi Tihamér vil. aljegyző és Nagy Lajos közpénztárnok az esküt — tisztségek szerint külön-külön — leteszik s székeiket éljenzések között elfoglalják.

8. A szavazatbontó bizottság jegyzőkönyvéből kitűnven, miszerint Kispeléske az 5-ik vil. tanácsbirói szék betöltésére a második szavazás alkalmával nem adta be szavazatát:

Felhivatik az egyház előjárósága, hogy esperesi hivatalnál igazolja, hogy miért nem adta be szavazatát?

9. Soltész János indítványozza, hogy a hitelesítő küldöttség mindig a gyűlés elején neveztesse ki s a jegyzőkönyv hitelesítés a gyűlés után 8 nap múlva megtartassék.

A hitelesítő küldöttség kinevezésére vonatkozó indítvány elfogadtatván: jelen gyűlésünkre hitelesítő tagokul kiküldetnek elnökség elnöklete alatt: Soltész János, Sátor Dávid, Tóth Mór, Helmecey József, Nagy Elek, Bottyán Pál és a jegyzők, a gyűlés helyéül Tóth Mór szives meghívására — Patóháza jelöltetvén ki.

A hitelesítésnek 10 napon belül kell megtörténnie.

10. Molnár Lajos utasittatik,

hogy a pénztárt és pénztári értékeket az 1902 évi pénztári számadás megvizsgálásakor a számvizsgáló bizottság előtt számolja és adja át Nagy Lajos pénztárnoknak s erről bizottság tegyen jelentést jövő gyűlésünk elé.

11. Tárgysorozat rendjén a bizottságok megalakítására kerülén a sor:

Az egyházmegye bizottságai a következőleg alakítottak meg:

I. Tanügyi bizottság.

Elnök: Sátor Dávid.

Az egyes körök tagjai:

1. Paládi kör: Nagy Elek, Miski Károly, Szoboszlai Sándor.
2. Mikolai kör: Magoss Ferencz, Kádár János, Sepsy Miklós.
3. Krassói kör: Ferency Imre, Sinka Lajos, Jakó Antal.
4. Apai kör: Hajdu Albert, Mák Lajos, Szeőke Sándor.
5. Bányai kör: Nagy Lajos, Imre Károly, Torday Imre.
6. Avasi kör: Sátor Dávid, Fábian István, Bajnócy Géza.

II. Közalapi bizottság.

Elnök: Ferency Imre közalap-kezelő. Tagok: Tóth Dániel, Jakó Antal, Balajthy Károly.

III. Számvizsgáló bizottság.

Elnök: Tóth Mór, Tagok: Tóth Dániel, Kálmán Sándor, Ferency Imre, Sinka Lajos.

IV. Építettő bizottság.

Elnök: Soltész János. Tagok: Tóth Mór, Tóth Dániel, Ferency Imre, Sinka Lajos.

V. Segélyosztó bizottság.

Elnök: Balogh István. Tagok: Sinka Lajos, Jakó Antal.

VI. Időszaki tanács 1904 tavaszig terjedő hatáskörrel.

Elnökök: Bencsik István, gróf. Dégenfeld Sándor. Rendes tagok: Szél György, Sátor Dávid, Helmecy József. Póttagok: Dr. Dezső Kálmán, Balogh István, Molnár Lajos.

VII. Egyházkerületi képviselők 1906 tavaszig terjedő időre.

Szél György, Torday Imre rendes, Molnár Lajos, Helmecy József pótképviselők.

VIII. Egyházmegyei könyvtárnok: Sátor Dávid.

12. Bottyán Pál lelkész indítványozza, hogy tekintettel arra, miszerint a tanügyi bizottsági tagság a tanítókra nézve a tanítás és általában a tanügyterén kifejtett eredményes működésöknek erkölcsi megjutalmazásaként tekintendő: tanügyi bizottsági tagokul csak jeles tanítási eredményt felmutató s általában jeles tanítók választassanak.

Az indítvány elfogadtatván, határozatilag kimondatik, miszerint annak értelmében jövőre csak jeles tanítók választhatók tanügyi bizottsági tagoknak.

13. Olvastatott az időközi belhivatalnoki változásokról a következő esperesi jelentés:

Nagytiszteletű és méltóságos egyházmegyei közgyűlés!

Mult év szeptember 23-án tartott egyh.-megyei közgyűlésünk ideje óta, egyházmegyénk területén történt kisebb nagyobb jelentőségű események mellett, mindenek előtt meg kell emlékeznünk a sárközi lelkész néh. Gál Péter mult év őszén bekövetkezett haláláról. Mindannyian ismertük, mindannyian tudjuk, hogy küzdelmes pályát futott, de tudjuk azt is, hogy a köteles-

ség teljesítésének egyik példányképe, Urának Istenének hű és buzgó szolgálja — előre haladott kora daczára még erőteljes, még munka bíró ember volt, halála napján még hiveivel együtt imádkozott, még talán ajkain ültek az ima végszavai a mikor hirtelen leverék érző s családjáért aggódó szívét a fájdalom éles nyilai, s néhány órai súlyos szenvedés után, elköltözött küzdelmekben fáradt lelke Urához Istenéhez, oda hol végre megtalálhatta azt, mit e földön hasztalan keresett, az édes nyugalmat. Legyen nyugalma háborítatlan a sirban s nyerje el ott fenn az igazak jutalmát.

Az eként pásztor nélkül maradt nyáj sorsa felett intézkedendő magam tettem meg a kötelességszerű intézkedést az új lelkész megválasztására vonatkozólag.

Az előjáróság meghívás útján kívánta betölteni a lelkészi állomást, azonban minden próbatétel sikertelen maradt. — Később aztán meghirdettem a pályázatot, azonban a pályázattal sem voltunk szerencsésebbek, mert egyetlen pályázó sem jelentkezett, s fájdalom ma is betöltetlen az állomás. Felügyelő lelkészül megbízam a szomszédos s.-ujlaki lelkész tiszteletes Szabó Károly urat, ámde miután nevezett lelkész a józsefházai egyháznak is felügyelője, szinte képtelenségnek látom, hogy egy ember három egyháznak terheit, gondjait viselje valáin a nélkül, hogy a lelkészi teendők valamely ágában egyik, vagy másik egyháznál hiány ne történjék. — Az egyh.-megyei közgyűlés bölcsessége talán megfogja találni e nehéz kérdés megoldásának kulcsát.

Még mindig üressen áll a józsefházai sőt a rozsályi lelkészi állomás is, mindkét egyházra vonatkozólag megújítottam a pályázati hirdetést. — Ugy az egyik, mint a másik állomásra adatott is be hozzám egy egy pályázat, de a választottak a választás tényének befejezése után, visszaléptek. — Szóval eredmény nincs s most már tényleg három egyházunk lelkészi állomása üressen áll.

Sajnos, a bajnak itt még nincs vége, közelebb a pettyéni és batizi lelkészek is bejelentették jelenlegi állomásukról lett lemondásukat, mindkét lelkész más egyházmegye területére lett megválasztva, s a lelkész nélkül maradt egyházak mindegyike meghívás útján óhajtaná betölteni az üressedésbe jött állomást, — lesz-e siker? az a jövő titka.

A pettyéni lelkész Vajda Mihály márc. 24-én eltávozott, s

a lelkészi teendők ideiglenes ellátásával, az egyház óhajta szerint — sz.-kóródi lelkész Balajthy Károlyt bízta meg.

Batizi egyházunkból az eddigi tanító Tóth György eltávozván, helyette Osváth Géza okleveles tanító választatott s erősített meg általam.

A pettyéni egyház, a tanítói állomást, — melyet a közlebbi években lelkész töltött be — újból betöltötte, megválasztván Tóth György volt batizi tanítót.

Tiszteletem kifejezése mellett vagyok

Nagy-Palád, 1903. Ápril 1.

Bencsik István
esperes.

Ezen esperesi jelentés rendelkező részeiben jóváhagyólag tudomásul vétetvén: esperes intézkedései megerősítettnek.

Sajnálattal értesül közgyűlésünk arról, hogy üresedésben levő egyházaink lelkészválasztás iránti törekvése sikertelen maradt.

A más egyházmegyébe megválasztott lelkészeket Makai Elek volt batizi és Vajda Mihály volt pettyéni lelkészt legjobb kívánataival bocsátja el egyházmegyénk kebeléből,

Felügyelő lelkészekké kinevezi: a sárközi egyházba Papp József adorjáni, a batizi egyházba Bottyán Pál lázári-i lelkészeket s Balajthy Károlynak pettyéni felügyelő lelkészül esperes által történt megbízatását jóváhagyja, felhíván nevezetteket az illető egyházakban a hitélet buzgó ápolására s az ige hirdetés minél gyakoribb teljesítésére.

Osváth Géza batizi tanító, állomásán megerősítettik. — Tóth György megerősítésére nincs szükség, mivel a megválasztatást — miként gyűlésünkben jelentetett — el nem fogadta. —

14. Az esperesi jelentés fájdalmas megilletődéssel hozza közgyűlésünk tudomására, hogy nh. Gaál Péter sárközi lelkész,

mult év őszén néhány órai súlyos szenvedés után váratlanul elhunyt.

Egyházmegyénk közgyűlése fájdalmas részvételt veszi tudomásul nh. Gaál Péter sárközi lelkész váratlan elhunytát. S az Ur emez igaz és hű szolgájának, az életében oly sokszor és oly megrendítő módon súlytott, de hitében soha meg nem rendült hű keresztyén papnak, az isteni ige hathatós szavu hirdetőjének, a lelkészi kötelességek lelkiismeretes teljesítőjének, a bátor lelkű, elvszilárd férfiúnak emlékét jegyzőkönyvében megörökíti.

15. Szabó József főjegyző szükségesnek látja, hogy közgyűlésünk az üresedésben levő, vagy üresedésbe jövő egyházakban a lelkészi teendők ellátását teljesítő, beszolgáló lelkészek és tanítók díjjazásáról egyöntetűen gondoskodjék. Előadja a f. szabolcsi egyházmegye intézkedését; mely szerint a halálozás esetén beszolgáló lelkésznek havi 20 kort., tanítónak havi 10 koronát rendel az özvegy által fizettetni.

Egyházmegyénk közgyűlése megbizza az egyetemes lelkész értekezletet, miszerint adjon véleményes javaslatot jövő gyűlésünkre abban a tekintetben, hogy halálozás esetén az özvegy, eltávozás esetén az egyház miképen díjazza a beszolgáló lelkészt és tanítót?

16. Olvastatott és tárgyalatott Király Gyula mikolai lelkész birság és perköltség visszatérítése iránt közgyűlésünkhöz beadott 1903. márc. 12-dikéről keltezett kérelme s annak kapcsán Kiss Bertalan szatmári ev. ref. egyházmegyei főjegyzőnek Király Gyula által ./. alatt becsatolt 81/1902 sz. levele.

Tekintettel arra, hogy Király Gyula mikolai lelkész mulasztás, hanyagság, lelkészi állással össze nem férő viselkedés miatt a nagybányai egyházmegye fegyelmi biróságának 1897 sept. 27-én Ar.-Medgyesen 106 sz. a. hozott ítéletével köteleztetett 100 frt pénz-büntetés és 91 frt 50 kr költség megfizetésére, a mely ítélet a tiszántuli egyházkerületi biróság 1897

év okt. hó 27-én hozott 527 sz. ítéletével helybenhagyatott; tekintettel arra, hogy ezen jogerőre emelkedett ítéletek alapján, Helmecy József volt egyházmegyei ügyész, nemcsak jogosult, de kötelezett is volt, az egyházmegye képviselőjében, a kiszabott bírság és költség behajtására, — s a mikor az ítélet rendelkezését a fizetést kerekén megtagadó Király Gyula lelkesen végrehajtotta, — az egyházmegye felsőbb hatóságilag helybenhagyott jogérvényes ítéletének szerzett érvényt és kötelezőségét teljesítette s ha az ítélet végrehajtásában a költségek felszaporodtak, azon költségek egyenesen Király Gyula konokságára vezethetők vissza; tekintettel arra, hogy Király Gyula lelkes a hivatolt fegyelmi ügyben perújítással élt, kérve az ítélet hatályon kívüli helyezését s a kiszabott büntetés és költség aluli felmentését; tekintettel arra, hogy perújítási kérelmével a nagybányai ev. ref. egyházmegye bíróságának 1899 ápr. 25-én 72 sz. a. hozott határozatával elutasított, a mely határozat a tisztántuli egyházkerület bíróságának 386/1899 sz. határozatával helybenhagyatott; tekintettel arra, hogy a fegyelmi ügyben hozott jogerős határozat hatályon kívül helyezése nélkül Király Gyula lelkes kérelme nem teljesíthető, — a hozott 's már hivatolt fegyelmi ítéletek pedig nemcsak jogerőre emelkedtek, de hatályon kívül sohasem helyeztetvén, ma is érvényben vannak, kiemelve azt, hogy nem az 57/897 sz. ítélettel, hanem a most hivatolt ítéletekkel köteleztetett Király Gyula a 91 frt 50 kr költség megfizetésére, Király Gyula lelkes tehát a mikor az 57/897 sz. határozatra hivatkozva kéri vissza azt az összeget, a mely a most hivatolt határozatok alapján rajta behajtatott s így olyan összeg visszafizetését követeli, a mely azon ítélet alapján rajta behajtva nem lett s a melyet tehát ő soha ki nem fizetett és nem is fizet-

hetett s így kérvényével az egyházmegyei közgyűlést egyenesen megtéveszteni iparkodik : egyházmegyei közgyűlés Király Gyulát kérelmével elutasítja.

Egyházmegyei közgyűlés megütközéssel vesz tudomást Kiss Bertalan keéri lelkész 's a szatmári egyházmegye főjegyzője és tanácsbírójának a kérvényhez csatolt leveléről s miután abban olyan állítások és kifejezések foglaltatnak a melyek egyházmegyénket s annak fegyelmi bíróságát a Király Gyula elleni tárgylagos, kifogástalan eljárásában rágalmazták, sőt sértik a fegyelmi bíróság tagjait külön-külön egyéni becsületében is; de mélyen sértők a levélnek azon kitételei, a melyek a szatmári egyházmegye delegált bíróságának eljárását egyenesen elfogultnak és igazságtalannak jelzik: mindezen okokból elrendeli közgyűlésünk:

1) hogy Kiss Bertalan ellen, a levelében foglalt nyilvános rágalmazás és becsületsértés miatt, az eljárás indíttassék meg az egyházmegye nevében, mi okból a feljelentés beadására Dr. Harcsár Géza egyházmegyei ügyész utasított;

2) hogy Kiss Bertalan ellen eljárása miatt az egyházi törvények 301 §. 3. 5. 10 pontjai alapján a fegyelmi eljárás elrendelése, illetékes bíróságánál kérelmeztessék 's e végből jelen határozatát a hivatolt levél hiteles másolatával közli a szatmári egyházmegye fegyelmi bíróságával s kéri a fegyelmi eljárás megindítását.

17. Olvastatott a rendes államsegély kiosztásával foglalkozó bizottság jegyzőkönyve, mely felvétellett Krassón, 1903 márc. 29-ikén.

1. sz. Lelkészek közül segélyért folyamodtak: Kürthy Károly garbolci, Pásztor István m.-ligeti, Melegh Albert k.-remetei, Tóth Dániel n.-kolcsi, Hajdu Albert udvari, Balajthy Károly sz.-kóródi, Szentgyörgyi Zsigmond homoki lelkészek.

Bizottság következőket ajánlja segélyezésre: Szentgyörgyi

Zsigmond, Hajdu Albert, Balajthy Károly, Melegh Albert, Tóth Dánielt, különös figyelemben tartva azt, hogy folyamodók mily sorrendben és melyik évben részesültek segélyben s e mellett tekintettel volt arra is, hogy népes család, vagy gyermektanítás kinek helyzetét teszi súlyosabbá?!

2. sz. Következő egyházak kértek segélyt: Homok, Pálfalva, Méhtelek, T.-Berek, N.-Kölcs, M.-Liget, Patóháza, Adorján.

Segélyre ajánlottak: 1. Nagy-Kölcs, 2. T.-Berek, 3. Homok, 4. Adorján, 5. Méhtelek.

Patóháza és Pálfalva a reform. segélyegyletből most részesült segélyben, e mellett Patóháza múlt évben, Pálfalva 1900-ban, M.-Liget 1901-ben itt nyertek államsegélyt, a többiek pedig mind régebben segélyeztettek.

3. sz. Tanítók közül nyolcan folyamodtak segélyért és pedig Hajdu Ambrus k.-kolcsi, Tóth József adorjáni, Szikszai Albert d.-apáti, Kádár János egri, Katona Zoltán méhteleki, Peleskei Dániel sárközi, Farkas Kálmán k.-hodosi, Bagoly Albert józsefházai tanítók.

Bizottság következőket ajánlja segélyezésre: Kádár János, Hajdu Ambrus, Farkas Kálmán, Katona Zoltán, Szikszai Albert.

Bizottság tekintetbe vette folyamodóknál a terhes családi helyzeten kívül azt, hogy gyermek taníttatásra is tetemes kiadást kell teljesíteniök, e mellett mint tanítók huzamos idő óta és pedig jó eredménnyel működnek az egyházmegye iskoláiban. Ezen tekintet alá esnek különösen Kádár János egri tanító, ki egy egész életen keresztül kitűnő munkássággal szolgált rá nemcsak a segélyre, de még a jutalomra is, — továbbá Hajdu Ambrus, ki szinte ifjúságától kezdve egyházmegyénkben működik s mindkettő gyermekei taníttatásával és súlyos anyagi gondokkal küszködik. A többi segélyezendőt szegénységére való tekintetből ajánlja bizottság, mert bár csak pár év óta vannak is egyházmegyénk tanítói között mégis mutatták, mint azt az iskolalátogatók jelentése bizonyítja, miszerint hivatásukat komolyan fogják fel, s iskolai munkálkodásuk megüti a kellő mértéket.

Peleskey Dániel csak most jöven az egyházmegyébe a többiek rovására nem részesíthető segélyben, Tóth Józsefnek anyagi helyzete kedvezőbb, Bagoly Albert iskolája pedig a jelentésben gyengének jeleztetett, e mellett 1900-ban segélyben részesült. Kmf.

Sinka Lajos

biz. jegyző.

Balogh István

biz. elnök.

Jakó Antal

biz. tag.

Egyházmegyei közgyűlésünk bizottság ajánlatát elfogadja s ehhez képest államsegélyben részesíti:

a) Szentgyörgyi Zsigmond, Hajdu Albert, Balajthy Károly, Melegh Albert, Tóth Dániel lelkészeket,

b) Nagy-Kóles, T.-Berek, Homok, Adorján, Méhtelek egyházakat,

c) Kádár János, Hajdu Ambrus, Farkas Kálmán, Katona Zoltán, Szikszai Albert d.-apáti tanítókat.

18. Tárgyalás alá vétetett a törvénytervezet bírálata tárgyában kiküldött bizottság beterjesztett javaslata. Bizottság a tervezetet utóbbi törvénykönyvvel összehasonlítván, abban általában fejlődést, haladást konstatál, miért is nyereségnek tartja a tervezetet, kijelenti azonban, hogy vannak hiányai is, úgy hogy némely hosszadalmas és terjengős szakaszok csak kellő rövidítéssel, más pontok pedig pótlással, javítással foglalhatnak helyet a törvénykönyvben. A szöveg hibákra ki nem terjeszkedett, mivel azok a végleges összeállítás rendjén ugyanis kétségtelenül kifognak javíttatni.

Egyházmegyei közgyűlés bizottsági javaslatot csekély módosítással elfogadta, magáévá tette s azt az alábbiakban felterjeszteni határozta.

1. §. „Magyarországi evangélikus református keresztyén” helyett legyen egyházunk neve, a mi a közéletben használtatik és a nép tudatában él: „magyar református.”

10. §. a) Az egész pont nem feltételes, hanem rendelkező hangon, úgy terjesztendő elő, hogy a nagy egyházközségeken legalább minden 5,000 lélek után önálló lelkeszi állás szerveztessék.

18. §. Szabatosabban . . . „a b) és c) pont alattinál a rendes lelkész, vagy ennek akadályoztatása, illetőleg több bizottság működése esetén: a presbyterium által kiküldött választási elnök, illetőleg elnökök.”

25. §. A presbyterek száma legyen megállapítva úgy, mint a jelenlegi törvény 22 §-a rendeli.

22. §. második bekezdéséből az utolsó mondat: „a kitől a szavazati jog meg nem tagadható” félreértés kikerülése céljából törölendő.

31. §. A presbyter választás idejét a presbyterium tüzze

ki, a lelkész pedig a kitűzött határnapot 8 nappal előbb szószékből hirdesse ki.

37. §. Szabatosabb így: ... „egyházközséget a . . . hatóságokkal szemben a presbyterium elnöksége képviseli.“

39. §. 2-dik bekezdés: minden gyűlésre a presbyterium összes tagjai meghívottnak s a szabályszerű meghívás megtörténte a gyűlés megnyitásakor állapítandó meg.

41. §. Kérdésbe teszi egyházmegyénk: Hátha a lelkészelnök van érdekelve?

50. §. c) Szabatosabban: a „vallásos“ helyett „hitelveink szerint való.“

51. §. Félreértés kikerülése céljából a szakasz vége így szövegezendő: „a presbyterium által megállapított szabályrendelet szerinti díjat fizet.“

55. §. a): „a lelkész még pedig az egyházak osztályozása szerint 2400—3000—3600 korona legkisebb alapfizetéssel, melyhez 5 szolgálati évenként 200 korona korpótlék járul öt ízben. b) A tanítói fizetés az állami tanítók fizetése szerint állapítandó meg, mint tanítói alapfizetés.

56. §. „lelkészi, tanítói“ után „és kántori“ pótlendő; „állandó természetű körülmények“ után p. o. „lelkészi, kántori új állomások szervezése“ pótlendő. — Az utolsó mondat helyett pedig: „csökkenése“ után: „de az ilyen helyeken s esetekben is a csonkítás az alapfizetésre ki nem terjedhet s viszont a belhivatalnok stólacsonkulás címen magának kárpótlást nem követelhet pótlendő.

82. §. „kivéve a tanárit“ helyett: „kivéve az egyház és főiskola körében alkalmaztatást“ teendő.

86. §. A) b) pont. A harmadik bekezdés így szövegezendő: „Ha más alkalommal betegek részére urvacsorát kérnek, a lelkész a beteget felkeresi s vele és hozzátartozóival együtt imádkozik, őket vigasztalja s ha a beteg öntudatánál van s ha maga kívánja s ha ez a helyi szokásnak megfelel: úgy a a beteget urvacsorában részesíti.“

B) b) utolsó pontja helyett határozottan: „az ezer lelken aluli egyházakban az ismétlő iskolások vallás oktatását lelkész végezze.“

95. §. Papi hivatalos ruha a Nemes Mihály-féle, a „Magyar Szó“-ban ajánlott 3-dik minta legyen.

Az egész 9-dik fejezetre vonatkozólag (77—95 §§) kifejezi egyházmegyénk, hogy mivel e szakaszban több helyen hi-

vatkozás történik a megállapított agendára s a liturgiai szokásokra: itt volna az ideje az egységes liturgia megállapításának s egy egyetemes agenda kötelezővé tételének.

101. §. e) tanítók közül ne 2—6, hanem 2—8 képviselő választassék; az arányszámot az illető egyházmegye határozza meg.

99. §-ba e szó után „kezdeményezésére” betoldandó: „az érdekelt egyházmegyék megkérdezése után.”

106. § i) e szó után: „másodfoku intézkedés” betoldandó: „az egyházközségek vételi ügyeire nézve, kellő, előzetes szigorú megbiráltatás után a helybenhagyás jogát időközileg az elnökség gyakorolja.”

c) pontba veendő „könyvtár.”

109, 118, 121, 123, 127 §§-ból törlendő az „élethossziglani” és „a hol a tisztujítás életbe van léptetve” vagyis a püspök és főgondnok kivételével az egyházmegyei és kerületi tisztviselők, u. m. esperesek, gondnokok, tanácsbírók és jegyzők, mind az öt egyházkerületben egyformán 10 évre választassanak.

137. §. g) új pont: „minden egyházmegye tanítótestülete által választott 1—1 tanító képviselő.

142. §. o) a 106. §. i) szerint módosítandó.

A konventre nézve egyházmegyénk álláspontja:

Valamint az egyházkerületi képviselőket nem közvetlenül a presbyteriumok, hanem az egyházmegyei gyűlés választja: úgy a konventnek nem hivatalból tagjait ám válasszák az egyh. kerületi közgyűlések. Minthogy azonban a presbyteri elvekkel határozottan ellenkezik az az eddigi gyakorlat, hogy a konventi bíróság tagjait nem a presbyteriumok választották: feltétlenül visszaállítandónak, illetőleg törvényben kimondandónak tartja egyházmegyénk, hogy ezen legfőbb bíróságunk tagjai is megbízatásukat közvetlenül az eredeti forrásból, tehát az egyes egyházak presbyteriumaitól nyerjék.

174. §. A zsinat tagjai közt legyen kerületenként 1—1 tanító képviselő.

245. §. f) és h) törlendő.

250. § Missziói lelkészek fizetése 2400 korona legyen.

270—271. §§-ban az anciennitásuk helyett, magyarul „korrendjök” teendő.

279. §. „kiskoru” helyett: s „vele egyháztartásban élő” teendő.

287. §. A szolgálmányok feltétlen megváltása elrendelendő.

320. §. A közalapi járulék egyházankénti megváltása a régi alapon, egy lélek után 10 fillért számítva legyen eszközölhető, mivel az $1\frac{1}{2}\%$ általány túl magas.

400. §. 2-dik bekezdés „bizonyítékokkal“ után betoldandó: „iratjegyzék mellett.“

403. §. Az ügyész minden esetben hivatalból jelen legyen a tárgyaláson.

517. §. után új §. „Az oktatás iskolai rendtartás, szolgálati viszony megállapítása egységes alapra helyezendő s épen azért a konvent megalkotja az egységes népiskolai szervezetet, tantervet, rendtartási szabályokat.

Az így megalkotott szervezet és szabályok a magyarországi összes ev. ref. népiskolákra kötelező erővel bírnak.

Új §. „Minden iskolánál, hol három vagy ennél több tanító működik, az igazgató tanítóság életbe lép, ennek ügyköri teendőit, különösen az iskolai tanítás irányítása és az iskolai rendtartás pontos keresztülvitele körül megalkotandó népiskolai szervezet állapítja meg.

19. Zsigmond Sándor esperes, egyházkerületi főjegyző 226/1903 sz. levelében arra hívja fel esperes útján az egyházmegyei közgyűlést, hogy az egyh. törv. 182 §-a értelmében egyházaink osztályozása ez évben a tíz éves cyclus szerint vitessék keresztül. Tájékoztatásul közli, hogy a f.-szabolcsi egyh.-megye a múlt évben így állapította meg az osztályokat:

IV. o. minden kiegészítés alá jött egyház.

III. o. 1600—2000 kor. közt.

II. o. 2000—2400 kor. közt.

I. o. 2400 koronán felül, az 1894 évi felvétel alapján.

Egyházmegyénk közgyűlése egyházainkat a következőleg osztályozza:

IV. osztályuk a következő állami fizetés kiegészítést nyert egyházak:

1. Adorján,	7. Egri,	13. Kis-Peleske,
2. Amac,	8. Garboly,	14. Kőszeg-Remete,
3. Apa,	9. Hirip,	15. Lázári,
4. Aranyos-Medgyes,	10. Homok,	16. Mágos-Liget,
5. Ávas-Vámfalú,	11. Kis-Hodos,	17. Méhtelek,
6. Batiz,	12. Kis-Kolcs,	18. Mikola,

19. Misztótfalu,	24. Pettyén,	30. Szt.-Márton,
20. Nagy-Hodos,	25. Rozsály,	31. Tiszta-Berek,
21. Nagy-Kolcs,	26. Sárköz,	32. Udvari,
22. Ombod,	27. Sárköz-Ujlak,	33. Uszka,
23. Patóháza,	28. Szamos-Kóród,	34. Józsefháza.
	29. Száraz-Berek,	

III. osztályu egyházak 1600—2000 korona fizetéssel.

1. Szatmár-Hegy, 2. Avas-Ujváros, 3. Felső-Bánya

II. osztályu egyházak 2000—2400 korona fizetéssel.

1. Szinér-Váralja, 3. Krassó, 5. Nagy-Bánya.
2. Nagy-Palád, 4. Kis-Palád,

20. Egyházmegyei pénztárnok beterjeszti az egyházmegye közigazgatási szükségleteiről szóló kimutatást a következőkben:

A kiadások megnevezése:

1. Esperesi tisztelet díj	2000 kor.
2. Egyházmegyei egyházi főjegyzői tisztelet díjja	500 „
3. „ „ aljegyzői tisz. díjja	300 „
4. Öt egyházi tanácsbíró tisz. díjja	500 „
5. Könyvtárnok tisz. díjja	100 „
6. Egyházmegyei pénztárnok tisz. díjja	200 „
7. Levéltárnok tisz. díjja	100 „
8. Egyházmegyei közalapkezelő tisz. díjja	100 „
9. Egyházkerületi egyh. és vil. képv. tisz. díjja	200 „
10. Tanügyi bizottsági tagok nap és fuvardíjja	240 „
11. Egyházlátogató küldöttségek tisz. díjja	200 „
12. „ „ fuvarbére	100 „
13. Gyűlési napdíjak lelkészeknek	800 „
14. „ „ képviselőknek	300 „
15. Nyomdai költség	250 „
16. Egyházkerületi közigazgatási költség	440 „
17. Konventi jegyzőkönyv ára	20 „
18. Egyházkerületi jegyzőkönyv ára	140 „
19. „ „ nyomtatvány ára	7 „
20. Esperesi írógép papír, kuvert szükséglete	40 „
21. Könyvtárnok irodai átalánya	20 „
22. Postabérek	40 „
23. Előre nem látható költség	300 „
Összesen	6897 kor.

Közgyűlésünk e kimutatást elfogadja és a főt. egyházkerületre felterjeszti.

21. A Magy. Prot. Irod. Társaság nevében Hegedüs Sándor elnök és Szöts Farkas titkár annak előre bocsátása után, hogy a társaság Segítő Tagok cím alatt 3 koronás új tagsági kategóriát állított fel s azok könyvilletményeül évenként a Házi Kincstár egy kötetét s a koszoru 10 új füzetét szabta meg, arra kéri egyházmegyénk közgyűlését, miszerint ajánlja a társaságot, s kiadmányait egyházmegyei gyűlésen, canonica visitatio alkalmával és más alkalmas időben a gyülekezeteknek, iskoláknak, lelkészeknek, tanítóknak s általában az egyház előjáróinak s minden művelt hitfeleinknek pártoló figyelmébe és munkás szeretetébe; továbbá hasson oda a saját hatáskörében, hogy a vallásos iratokból minden egyház községben raktár szerveztessék s a vallásos iratok rendszeresen terjesztessenek.

Egyházmegyénk közgyűlése a kérelmet minden fent megnevezetteknek pártoló figyelmébe a legmelegebben ajánlja s utasítja az egyház látogató küldöttségeket, hogy a helyszínén hívják fel a gyülekezeteket a M. Pr. I. T. és kiadványainak buzgó pártolására, raktárak szervezésére, s a vallásos iratok rendszeres terjesztése iránti buzgó közreműködésre.

22. Tóth Dániel több lelkész társával együtt indítványozza, miszerint tekintettel a „Magyar Szó“ hazafias és prot. irányzatára, egyházmegyénk is lépjen be a Magyar Szó részvényesei sorába.

Egyházmegyei közgyűlésünk üdvözölte s pártolásra ajánlotta már a „Magyar Szót“, mint a nemzeti ügy, közelebbről pedig a protestáns egyházak igazainak bátor és csüggedetlen védelmezőjét: most bizalmának és rokonszenvének azzal kíván kifejezést adni, hogy belép a lap részvényeseinek sorába s anyagi erejéhez mérten a Magyar Szó részvényeiből két darabot jegyez.

23. A mikolai egyháztanács beterjeszti közgyűlésünkhöz 1903 márc. 15-én tartott gyűlésének 4. sz. végzését, melyben

hivatkozással arra, miszerint a belhivatalnoki fafizetés évek óta folytonos surladások okozója, hivatkozással arra, hogy az 1866 jan. hónapban tartott egyházi gyűlés jegyzőkönyve szerint a nemesi birtokosság egy talpalatnyival sem járult a belhivatalnoki erdőbirtok gyarapításához: arra kéri közgyűlésünket, hogy az 5—5 ölfá belhivatalnoki fafizetés minden egyháztagra birtokaránylagosan vettessék ki.

A kérvény azzal adatik ki Dr. Haresár Géza egyh.-megyei ügyésznek, hogy tartson annak tárgyában vizsgálatot, jelesen nyomozza ki: kik adtak fafizetés alóli felmentés címén földet a belhivatalnokoknak s kik azok utódai? Arra is terjessze ki a vizsgálatot, hogy megkapta-e az egyház ezen fafizetés megváltási alapul adott földet?

24. Sátor Dávid egyhm. könyvtárnok az 1902. évről összeállított könyvtári számadását beterjeszti 2 példányban.

A beterjesztett számadás mindkét példánya megvizsgálás végett a számvizsgáló bizottságnak kiadatni határoztatik.

25. Molnár Lajos közpénztárnok 1902. évről vezetett számadását beterjeszti.

Megvizsgálás végett kiadatik a számvizsgáló bizottságnak.

26. Olvastatott a következő jkvi kivonat: Az egyhm. gyámintézeti kezelő választmány 1903. január 26. 27. napjain Szatmáron tartott gyűlésének jkve.

3. sz. Pénztárnok felmutatja az egyhm. lelkészi nyugdíjintézet 1902. évi számadását. Évi bevétel 1749 kor. 34 fillér, kiadás 409 kor. 40 fill., maradvány 1319 kor. 94 fill. — 1901. évi vagyon volt 3635 kor. 45 fill. — 1902. december 31-én összes vagyon 4455 kor. 39 fill. Ebből kölcsönül van kiadva 500 kor., a felmutatott takarékpénztári könyv szerint elhelyezett 4355 kor. 39 fill. Ezen számadásokat a kezelő választmány átvizsgálván, azt mindenekben helyesnek találta.

Egyh. meggyénk közgyűlése a megvizsgált számadást és a kezelő választmány jelentését tudomásul veszi.

27. Olvastatott a következő jvkivonat: Az országos gyámintézeti ellenőrző bizottság 1903 jan. 26 és 27-én Szatmáron tartott gyűlésének jkve.

1. sz. Szél György kezelő beadja 1902 évi számadását. Előirányozott volt belépési járulék, mint hátralék: 904 kor. 24 fill. — Folyó évre 126 kor. 23 fill., összes belépési járulék 1030 kor. 47 fillér.

Tagsági díj címen, mint hátralék 768 kor. 57 fill. Folyó évre 1593 kor. 40 fill. Összes tagsági díj 2361 kor. 97 fill. Eszerint folyó évre elő volt irányozva összesen 3392 kor. 44 fill. Ebből befolyt: belépési díj címen 508 kor. 88 fill.; tagsági díj címen 1796 kor. 95 fill. E két címen befolyt 2305 kor. 83 fill., maradt hátralék 1086 kor. 61 fill., Késedelmi kamat befolyt 21 kor. 04 fill.

Az orsz. gyámintézet részére a felmutatott nyugták szerint a földhitelintézethez beküldetett 2326 kor. 87 fill.

A számadás részletesen átvizsgáltván, teljesen rendben találtatott, amennyiben az 1901 évre végrehajtó bizottságilag jóváhagyott kimutatás szerint 3834 kor. 61 fillérben előirt összegből 1901 év folyamán befizettetett 2174 kor. 34 fill., s a 11 sz. a. bejegyzett Kálmán Sándor tartozása helyesbitésével a hátralék 1672 kor. 81 fill.-ben helyesen hozatott át az 1902 évre s így az 1902 évi kimutatás ivén kitüntetett 2774 kor. 49 fill., mint hátralék tévesen iratott a v.-hajtó bizottság által elő.

Közgyűlésünk ezen megvizsgált és rendben talált számadást, valamint az ellenőrző bizottságnak jelentését és határozatát tudomásul veszi s az iratokat irattárba helyezi

28. Molnár Lajos gyámintézeti kezelő választmányi elnök jelenti, hogy az 1902. évről összeállított gyámpénztári számadás általános betekintés végett esperes által köruttra indított.

Tudomásul vétetett.

29. A misztótfalusi egyháztanács 1902 jun. 1-sején tartott gyűlésében 2. sz. a. kelt határozata alapján az iránt kérelmez, hogy Kovács Jánosnak, az általa a lelkészi telken épített bolt helyiséget, nevezetnek óhajlására a szerződés értelmében 1902 jun. 1-től kezdődőleg továbbra is bérbe adhassa.

Mielőtt egyházmegyénk közgyűlése az engedély

megadása iránt határozná: szükségesnek látja annak megvizsgálását, hogy vajjon a tüzeset által megszenesedett padlás használható s oly állapotban van é, a melyet tartozik bérlő a szerződés értelmében átadni az egyháznak, miután a szerződés szerint tartozott volna az épületet összes részeivel együtt biztosítani.

E célból a helyszínére kiküldi Torday Imrét és Nagy Lajost, megbizván őket, hogy beterjesztendő jelentésükben adjanak arra nézve is javaslatot, hogy a 80 kor. évi bérleti összeg egészben a lelkészt illesse é vagy részben s mily összegben az egyházat is?

30. Amacról Katona Ferenc és 19 társa jan. 31-én az iránt folyamodott volt espereshez, hogy miután mostani gondnok és több előjárósági tag egyh.-megyénk 52—894 sz. határozatát — melyben kimondatott, hogy a templomban ki ki oda üljön a hova fér és lehet —nem tartják meg, sőt nejeiket s leányaikat a szék végére ültetvén, azok oda senkit be nem eresztének, melyből botrányok származtak, — a fent hivatolt egyh.-megyei határozatnak szerezzen érvényt.

Ez alaphól kiindulva Gulya Ferenc gondnok és 39 társa egyh.-megyei közgyűlésünkhöz intézett kérvényükben azt adják elő, hogy Katona Ferencné és Bátori Dánielné férjeiktől is ösztönöztetve, beült székbe tolakodtak, tovább is rendetlenkedtek. miért polgári bíróság elé idéztettek. S hogy az egyházi előjáróság által reájok kiszabott büntetéstől menekedjenek, espereshez folyamodtak. Onnan azonban 6—903 sz. leiratban azon jóakaratu tanács jött, hogy kiki a saját megszokott székébe üljön, mert ez nálunk a gyakorlat, csak ha már oda nem fér, ülhet más üres helyre. Ez ellen illetők felfolyamodván: esperes 203—903 sz. rendeletével kérelmükhöz képest a fenti egyh.-megyei határozat alapján a szabad székek használatát vissza állította, s ezen rendelkezés kivette előjáróság kezéből a fegyvert, melylyel élhetett a kevés számú botrány hajhászokkal szemben.

Ezek előadása után kéri egyhm. közgyűlésünket, hogy tekintettel arra, miszerint ott, hol a szabadsággal visszaélnék korlátokról kell gondoskodni, hol a közbékéről van szó ott a törvényt is meg kell változtatni: az 52—894 sz. egyhm. határozatot és az arra támaszkodó 203—903 sz. esperesi rende-

tet hatályon kívül helyezni és ezekkel szemben a 6—903 sz. esperesi rendelkezést érvényre emelni méltóztassék.

Egyházmegyénk közgyűlése az 52—894 sz. alatti határozatban foglalt rendelkezést fentartja s annak végrehajtására a presbyteriumot fegyelmi eljárás terhe alatt szigoruan utasítja megbízván lelkészt, hogy az egyházmegyei rendelkezés végrehajtásáról 30 nap alatt esperesi hivatalnak tegyen jelentést.

31. A szatmárhegyi egyháztanács az iránt kérelmez, miszerint tekintettel Papolecy Károly lelkészük öregségéből származó gyengeségére, engedjék meg az egyháznak, hogy segédlelkészt hívhasson.

Az engedély segédlelkész hívhatására megadatik az egyháznak.

Egyszersmind az előjáróság utasittatik, hogy sürgősen felebbezze meg a városi tanács azon határozatát, melyben a szatmárhegyi ev. ref. egyháznak kántori fizetésül csak 400 kort. szavazott meg, míg a szatmári és szatmárnémeti egyházaknak kántori fizetésül 800—800 kort., segédlelkész fizetésül pedig 1400—1400 kort. állapított meg. S hivatkozva arra, hogy a szatmárhegyi ev. ref. egyházban 400-ra megy a tankötelesek száma, a kiket a vallásra, az amugy is nagyon elfoglalt lelkész nem taníthat, — a vallás tanítással is megbízandó segédlelkész részére állapítson meg a város a szatmárhegyi ev. ref. egyháznak szintén 1400 kort., a kántori javadalmazást is emelje fel 800 kor.-ra.

Egyszersmind a főt. egyházkerületi közgyűlés is megkerestetik közgyűlésünk által oly célból, hogy a szatmári iskolák államosítása tárgyában hozott határozatát ez ügyben is érvényesíteni méltóztassék.

32. Az avas-vámfalui ev. ref. egyház 1903 jan. 8-án tartott egyh. tanácsi, — jan. 18-án tartott közgyűlésében I számú végzéseiben elhatározta, illetőleg jóváhagyta, hogy az av.-vám-

falui 287 sz. tkjk.-ben 163 b hrsz. a. és a 492 sz. tkjk.-ben 163 a hrsz. a. felvett 2 kat. h. 658 □ ölet tevő összefüggő belsőséget 9 parcellára osztva — a részére megmaradó 338 □ öl, 5 térrajzi számmal jelölt területi részleten s a rajta levő „Magtár“ álladékan kívüli nyolc parcellát örök áron eladja a jelentkezett vevőknek 6889 koronaért; továbbá eladja az av.-vámfalui 513 sz. tkjk.-ben 101 hrsz. a. felvett 2 kat. h. 1035 □ öl vizenyős területet 1693 koronaért; végül ugyanazon és 1903 márc. 29-én tartott közgyűlése 1 sz. végzésében elhatározta, hogy eladja az av.-vámfalui 52 sz. tkjk.-ben 1294 hrsz. a. és a 41 sz. tkjk.-ben 1296 hrsz. a. felvett ingatlan birtokokat, 1376 koronaért. Ez ügyekben a szerződések megkötöttén: most azokat jóváhagyás végett beterjeszti egyházmegyénk közgyűléséhez.

A helyszínére esperesileg kinevezett küldöttség beterjesztett jelentésében, a 41 sz. tkjk.-ben 1296 hrsz. a. felvett ingatlanra vonatkozólag pedig szóbelileg mind ezen ügyleteket, az egyházra, lelkészre és kántorra nézve előnyöknek ítélve, azok eladását engedélyezni véleményezi.

Egyházmegyénk közgyűlése a beterjesztett szerződések jóváhagyja, illetőleg megengedi az av.-vámfalui egyháznak, hogy az alább jelzett birtokokat a megnevezett vevőknek, a kitüntetett vételárért örök-áron eladhassa, u. m.:

I. 1) Az av.-vámfalui 287 sz. tkjk.-ben 163. b hrsz. alatti birtokot egészen s a 492. sz. tkjk.-ben 163 a hrsz. alatti telekből a 9 térrajzi számú 165 □-ölet tevő részletet Pál Miklós és neje Rákos Klárának 900 kor.-ért.

A 492 sz. tkjk.-ben 163 a hrsz. a. felvett telek többi részleteit — az egyháznak megmaradó 5 térrajzi sz. a. jelzett részleten kívül — a következő vevőknek:

2) A 8. térrajzi számú 600 □-öl területet a rajta levő épületekkel együtt Av.-Vámfalú községnek 1700 kor.-ért.

3) A 7. térrajzi számú 605 □-öl területet Tatár Erzsébet férjezett Rákos Eleknének 1080 kor.-ért.

4) A 6. térrajzi számu 400 []-öl területet Nagy Károly és neje Török Juliának 800 kor.-ért.

5) A 4. térrajzi számu 400 []-öl területet fele részben ifju László György és László Sámuelnek; fele részben idősb. László Györgyné Mák Sárának 969 kor.-ért.

6) A 3. térrajzi számu 410 []-öl területet Samu Gábor és neje Samu Juliánnának 700 kor.-ért.

7) A 2. térrajzi számu 338 []-öl területet Hajdu Áron és neje László Juliánnának 420 kor.-ért.

8) Az 1. térrajzi számu 188 []-öl területet Józsa Károly és neje Halász Borbálának 320 kor.-ért.

II. Az 513 sz. telekjk.-ben 101 hrsz. a. felvett 2 kat. h. 1035 []-öl területü birtokot Mali Imre Józsefé és Mali András Imréének 1693 kor.-ért köteleztetvén az egyház arra, hogy ez összegnek felét azaz 846 kor. 50 fillt. a lelkész évi javadalmazására gyümölcsöztesse azon okból, mert míg ezen birtok meg nem cseréltetett, fele részben a lelkésznek nyújtott jövedelmet.

Arra is köteleztetik az előjáróság, hogy a parcellázott telkek árából az egyházat vételár címén terhelő 6000 kor. adósságot azonnal és teljesen törlessze.

III. Az 52 sz. tkjk.-ben 1294 hrsz. a. és a 41 sz. tkjk.-ben 1296 hrsz. a. felvett birtokokat Korodán Tivadarnak 1376 kor.-ért, utasittatván az egyház, hogy ez összeget a lelkész és kántor évi javadalmazására kamatoztassa.

Mindezen szerződések megerősítés végett a főt. egyházkerületi közgyűlésre felterjesztetni rendeltetnek.

33. A szárazberki ev. ref. egyház 1903 évi jan. 12-én tartott egyház-tanácsi gyűlésében 7 sz. a.; jan. 17-én tartott közgyűlésében 2 sz. a. elhatározta, hogy erdő birtokát eladja, mert az az üzemkezelés mellett, hasznot nem hajt, legeltetési

haszna sincs, e mellett évi fentartása 30 koronába kerül s az üzemkezelés által az elmúlt 18 év alatt az egyház 4000 kor. jövedelemtől lett megfosztva, jövőben pedig az erdő fentartás mellett évi folyó kiadásait sem leendő képes fedezni.

A helyszínére kinevezett küldöttség arról győződve meg, hogy ezen birtok nem feltétlen erdő terület, minek folytán a beültetett részen a csemeték oly lassan nőnek, hogy ezek levágásából az egyház sem most sem a közel jövőben jövedelemre nem számíthat; az erdő birtokért megígért 4400 kor. vételért az egyházra nézve előnyösnek ítéli s az engedély megadását véleményezi.

Egyházmegyénk közgyűlése a bemutatott szerződést jóváhagyva megengedi, hogy a szárazberki egyház a szárazberki 146 sz. tkönyvibetétben 1141—1149 hrszámok alatt levő erdő birtokát 4400 kor. vételárért Király Imre szárazberki lakosnak eladhassa.

Utasítja azonban közgyűlésünk a szárazberki egyházat, hogy a 4400 koronán kedvező alkalommal más jövedelmezőbb fekvő birtokot vásároljon, addig pedig azt takarékpénztárban kamatoztassa.

Ez ügy megerősítés végett a főt. egyházkerületi közgyűlésre felterjesztetni rendeltetik.

34. A nagykőcsi egyháztanács s annak nevében Tóth Dániel lelkesz, 1903 jan. 16-án tartott gyűlés betérjesztett 11 sz. jegyzőkönyvi kivonat kapesán az iránt kérelmez, hogy a tanítói csirke fizetést — mely eddig is megváltható volt — tekintet a természetben való fizetésből származó kellemetlenségekre — 40 fillérrel megválthassák a szülék.

A kérelemnek hely adatik azzal, hogy jövőre a tanítói díjlevélbe e pont beiktatandó.

35. Az amaci ev. ref. egyház az iránt kérelmez, hogy 500 kor. értékű regále kötvényét készpénzért beválthassa, melyet iskolai építési alapul házi kezelésben jobban jövedelmezteshet.

Egyh.-megyénk közgyűlése megengedi az amaci ev. ref. egyháznak, hogy 9152 sz. regále kötvényét

készpénzért beválthassa, utasítván az egyházat, hogy annak beváltási árát iskolaépítési alapul kezelje s kamatait is tőkésitse.

Ez ügy megerősítés végett a főt. egyházkerületi közgyűlésre felterjesztetni rendeltetik.

36. Tóth Dániel nagykolcsi lelkész jelenti, hogy a községben eszközölt kat. felmérés alkalmával az egyház és belhivatalnokok földilletménye nem kizárólag az egyház nevére, hanem részben az egyház, részben a lelkész, részben a tanító nevére lett telekkönyvezve. — Miután ez az eljárás az egyház érdekére nem előnyös, annak helyesbitése iránt intézkedést kér.

Ezen jelentés alapján egyházmegyénk tisztii ügyésze megbizatik, hogy a jelentés érdeméről meggyőződést szerezvén, az esetleg szükséges helyesbités iránt a kellő lépéseket azonnal tegye meg.

37. A szinerváraljai egyház előjárósága az általa megvásárolt s a sz.-váraljai 359. sztkvben 515. hr. sorsz. alatt felvett ingatlan jogügyletét jóváhagyni kéri és az erre vonatkozó adás-vevési szerződést bemutatja. Ezzel egyidejűleg olvasztatott Szél György és Tóth Mór egyh. m. tanács birák jelentése arról, hogy ezen jogügylet az egyházra nézve igen előnyös és annak jóváhagyását javaslatba hozzák.

A sz.-váraljai egyház tanács által megkötött, az egyház közgyűlése által elfogadott adás-vevési jogügylet miután az ugy az egyház előjárósága, mint az esperesi kiküldöttek véleménye szerint az egyházra nézve előnyös, — egyházmegyei közgyűlésünk által jóváhagyatik oly kijelentéssel, hogy amennyiben ezen birtok vételára az egyház különböző alapjaiból fedeztetett, ezen birtok jövedelme is ezen alapok javára lesz elszámolandó.

Az eredeti adás-vevési szerződés és másolatai legfelsőbb megerősítés végett a mélt. és főtiszt. egyházkerületi közgyűlésre felterjesztetnek.

38. Erdős Endre nagykolcsi tanító panaszol és kérelmez

az ottani előjáróság ellen, hogy az ő három holdnyi tanítói földjét, mely rendesen tengerivel szokott bevetve lenni, az egyház előjárósága fele részben buzával vetette be s ez által a földnek kétszeri megkapálási költségét megtakarítja; ez iránt némi kárpótlást kér, továbbá kéri, hogy ezen földek után az adót az egyház fizesse, végül panaszolja, hogy az ismétlődő iskolának vezetéseért semmi tiszteletdíjat nem kap.

Jelen kérelem eredetben a panaszlott egyház előjáróságának oly felhívással adatik ki, hogy a tanító fizetési levelét szem előtt tartva, annak méltányos kielégítése iránt saját hatáskörében intézkedjék.

39. A méhteleki egyház előjárósága Nagy Ákos méhteleki birtokosra kirovott egyházi követelések behajtása végett — miután a közbe vetett felebbezések elutasítottak, és az eljárás jogerőre emelkedett, — a szatmári főszolgabírói hivatalt megkerestetni, illetve a végrehajtás foganatosíttatása végett megsűrgetni kéri.

Ezen kérelem alapján a szatmári főszolgabírói hivatal megkerestetni rendeltetik az iránt, hogy a már kezei között levő kimutatásban foglalt s Nagy Ákost terhelő egyházi követelésekre nézve a végrehajtást sürgősen foganatosítani méltóztassék.

Miről az egyházi előjáróság a bemutatott melléletek vissza adása mellett határozatban a főszolgabírói hivatal pedig átiratban értesíttetni rendeltetnek.

40. Az egri egyház kérelme a 9668 sz. 50 kor. névértékű regále kártalanítási kötvényének a szatmári kir. adóhivatalból pénzürtéken való felvehetése végett, az egyháztanács által hozott jegyzőkönyvnek jóváhagyása és a főt. egyházkerületre való felterjesztése iránt.

Tekintettel arra, hogy a bemutatott egyháztanácsi határozatnak az egyházközség közgyűlése által történt jóváhagyása igazolva nincsen, — a kérelem elutasíttatik.

41. Tárgyaltatott Király Gyula mikolai lelkész kérelme,

mellyel 395 frt 51 kr. fizetési hátralékának megfizetésében a mikolai egyházat elmarasztalni kéri.

Miután a Király Gyula díjlevele szerint azon természetbeli és készpénz fizetést — melyek megtérítését követeli, — nem az egyház pénztárából, hanem az egyháztagsoktól kapja ; miután annak, hogy a lelkési jövedelem kellő időben be nem vétetett s ma már behajthatatlan nem az egyház, hanem az azon időbeni presbyterium hanyagsága az oka, a presbyterium hanyagsága miatt előállott károsodásért az egyház felelőssé nem tehető : a kérelem elutasittatik.

Utasittatik azonban lelkész, miszerint beigazolásával annak, hogy az 1893 év óta kimutatott tartozások évenként nyilván voltak-e tartva és követeltettek-e ? — az akkori gondnokok és presbyteriumokon követelje tartozását, a kiknek hanyagsága miatt nem hajtottak azok be és váltak bevehetetlenekké.

42. Tanügyi bizottság egyházmegyénk tanügyi állapotának képét a következőkben tünteti fel: van 6 kitűnő, 15 jeles, 19 elegendő, 3 elégtelen előmenetelű iskolánk. Elégtelen a batizi, józsefházai és görbedi iskola. Rozsályban se tanító, se iskola nincs.

Közügyülésünk tanügyi bizottság jelentésének első részét megnyugvással veszi tudomásul, a batizi, józsefházi és görbedi iskolák elégtelenségéről annál is inkább sajnálattal értesül, mert ha valahol, ezekben a vegyes vallású községekben volna szükségünk példányszerű iskolákra. Illető tanítókat azon intéssel serkenti fokozottabb szorgalomra, sikerebb előhaladásra, miszerint ismételve tapasztalt hanyagság esetén fegyelmi eljárás fog ellenök indíttatni. Rozsályt pedig felhívja, hogy iskolájába tanítót állítani buzgólkodjék.

43. Olvastatott tanügyi bizottság jegyzőkönyvéből a 4-ik szám, melyszerint az egyházmegyénk területén fekvő állami és községi iskolákban a vallást a hitoktató lelkészek és tanítók szép sikerrel tanítják, kivételt csak Szatmárhegy képez, hol

rendszeres hitoktató hiányában a vallástanítás alig valamivel több a semminél. Ide a 3—400 ev. ref. növendék részére rendszeres hitoktatói állást kell mielőbb szervezni.

Örömmel értesül egyházmegyénk a hitoktató lelkészek és tanítók buzgalmáról, de fájjalja, hogy legnépesebb egyházunkban leggyengébb a vallástanítás, reményli azonban, hogy ez irányban hozott határozatának mielőbb meg lesz a kívánt sikere.

44. Zöld István görbedi ideiglenes tanító hanyagságáért, iskolájának elégtelenségéért már a múlt esztendőben is megintetett, azonban sem a körlátogatók figyelmeztetése, sem egyházmegyei közgyűlés komoly intelme nevezett tanítót jó utra nem terelte, benne a kötelességérzetet, a tanítási buzgalmat, a szorgalmat fel nem ébresztette; úgy, hogy iskolája ma is épen olyan tűrhetetlenül eredménytelen, olyan rossz, mint volt a múlt esztendőben: ugyanezért azon kérelemmel fordul tanügyi bizottság az egyházmegyei gyűléshez, hogy e javithatatlan ideiglenes tanítótól a görbedi egyházat mentse meg; annál is inkább, mivel ez idegen nemzetiség és felekezet közt levő egyházban egy ilyen hanyag ember kétszeres kárt okoz.

Egyházmegyei közgyűlésünk a nagytiszt. esperesi hivatalhoz leendő jelentéstétel kötelezettsége mellett utasítja a görbedi egyház elöljáróságát, hogy Zöld Istvánt legkésőbb ez iskolai év végén bocsássa el s helyét lehetőleg okleveles rendes tanítóval töltsse be.

45. Avas-Ujvároson két kis alacsony, egészségtelen levegőjű tanteremben van összezsúfolva az iskolás gyermekek nagy serege, a növendékek egy része be se fér a padokba, hanem csak fenállva foglalhat helyet az iskolában. A harmadik iskola felállítása ez egyházra nézve elsőrendű szükség és halaszthatatlan kötelesség.

Egyházmegyénk közgyűlése utasítja az av.-ujvárosi egyházat, miszerint tekintettel két tanterme kicsinyiségére, a növendékek nagy számára: a harmadik iskolát mielőbb állítsa fel és a törvényes kíváncságnak megfelelőleg a harmadik tanítói állást szervezze.

46. Mikolában a kir. tanfelügyelőség állami iskola felállítását tervezi, e célból a községgel tárgyalásokat folytat. Minthogy e tárgyalások — tanügyi bizottság értesülése szerint — akként folynak, hogy arra a helyi ev. ref. egyház előjárósága se meghívást, se a megállapodásokról értesítést nem nyert, sőt erre maga az egyháztanács se törekedett: nehogy felekezeti érdekeink csorbulást szenvedjenek, vagy éppen ott levő felekezeti iskolánk lehetlenné tétessék: utasítani kéri bizottságunk a mikolai egyháztanácsot, hogy e kérdést odaadó figyelemmel kísérje.

Tanügyi bizottság jelentése alapján felhívja közgyűlésünk a mikolai egyháztanácsot, miszerint az ügy állásáról kir. tanfelügyelőségnél pontos tájékozást szerezzen s ha lehet, minden erejével oda törekedjék, hogy ne állami, hanem államilag segélyezett ev. ref. jellegű iskola állíttassék, általában egyházi érdekeinket minden irányban megvédeni igyekezzék.

47. Tanügyi bizottság beterjeszti azon vallástanítási tantervet, melyet az állami és községi iskolák hitoktatói részére az egyházmegye megbízásából készített s melyet az egyházmegye múlt gyűlésének 118 sz. határozatából a vallástanítóknak észrevételeik megtétele végett kiadatott volt és a melyet ezek után ismételtén változatlanul elfogadott.

Beterjesztett vallástanítási tantervet egyházmegyei közgyűlés elfogadja, az ahhoz való alkalmazkodásra a kebelbeli állami- és községi iskolákban működő vallástanító lelkészeket és tanítókat felhívja.

48. Egyházmegyei tanügyi bizottság Farkas Imre és Dr. Kerékgyártó Elek „Magyar Nyelvgyakorló“ című művét méltónak itéli, hogy iskoláinkba bevezetessék és használtassék: ugyanezért kéri egyházmegyénket, hogy ez érdemes munkát elfogadni méltóztassék s a kebelbeli tanítóknak ajánlja.

Közgyűlésünk felkéri esperes urat, hogy Farkas Imre és Dr. Kerékgyártó Elek „Magyar Nyelvgyakorló“ című művét, melyet tanügyi bizottság sikerrel használható jó munkának ítelt: egyházmegyénk tanítóinak használatra ajánlani sziveskedjék.

49. Iskolalátogatók minduntalan tapasztalják, mennyire megnehezíti az iskolák helyes, arányos és igazságos osztályozását az a körülmény, miszerint az osztályjegyek sorába a „jó“ felvéve nincs, e miatt aztán sok esetben oly iskolák kerülnek egy osztályzat alá, melyek egymástól nagyban különböznek. Azon kérelemmel fordul azért tanügyi bizottság egyházmegyénk útján a főt. egyházkerületi tanügyi bizottsághoz, hogy a jeles és elegendő közé a „jó“ osztályzatot az elemi iskolák részére fölvenni méltóztassék.

Tanügyi bizottság kérelmét közgyűlésünk magáévá teszi és a főt. egyházkerületre fölterjeszti.

50 A kispaleskei egyháztanács panaszolja, miszerint Nagy László szatmárvármegye alispánja, a reá nagypeleskei birtoka után kivetett külbirtokossági egyházi adót, évi 12 korona 44 fillért, bár ellene fellebbezéssel nem élt, többszöri törvényes felhívás daczára se fizette ki a kispaleskei egyház részére: ugyanazért kéri, hogy a 62 kor. 20 fillérre szaporodott öt évi egyházi adóhátralék behajtása tárgyában az egyházmegye intézkedni méltóztassék.

Egyházmegyei közgyűlésünk hitrokoni bizalommal kéri fel Nagy László alispán urat, mint nagypeleskei birtokost, hogy törvényes alapon kivetett s 62 kor. 20 fillérre szaporodott egyházi adóját a szegény kispaleskei egyház részére mielőbb betfizetni sziveskedjék; annál is inkább, mert nem fizetés esetén kénytelen lesz a belügyminiszterium törvényes intézkedését kérni ki.

51. Erdős Endre n.-kőcsi tanító fegyelmi ügyében ítélkező fegyelmi bíróság átteszi egyházmegyei közgyűléshez nevezett tanítónak azon határozott nyilatkozatát, miszerint a nagykőcsi tanítói állásról július 1-én multhatatlanul lemond és más helyre pályázik.

Egyházmegyei közgyűlése tudomásul veszi Erdős Endre nagykőcsi tanító lemondó nyilatkozatát s azzal közli azt a nagykőcsi egyház presbyteriumával, hogy a lemondáshoz képest a tanítói állás idején való betöltéséről gondoskodják.

52. A józsefházi gondnok ellen indított fegyelmi ügyben vizsgálatot tartó bizottság tagjai: Szabó József főjegyző és Bőszörményi Zsigmond tanácsbíró, a vizsgálatnál tapasztaltak alapján, illető egyház érdekében javaslatot terjesztenek be, melynek következtében

Egyházmegyei közgyűlés utasítja a józsefházi gondnokot, hogy bevételeit s kiadásait naponként, vagy legalább hetenként a számadási könyvbe okvetlen bevezesse. Felügyelő lelkész és presbytérium évnegyedenként tartson pénztárvizsgálatot, ha pénz van, az adók rendesen fizetessenek.

Utasítja gondnokot és előljáróságot, hogy az egyház zabtermését a cséplő gépésztől — a rész levonása után — ellennyugta mellett vegye át, zár alatt tartsa, mázsával adjon vetéshez és eladásra. A magtárból zabot csak a tanító és egy megbízott presbyter jelenlétében vegyen ki a gondnok.

Utasítja végül az előljáróságot a templom építés céljára vett s bármely más célra szolgáló anyagoknak lelkiismeretes megőrzésére.

53. A közgyűlési ügyek letárgyaltatván,

Esperes elnök mindennek előtt köszönetet mond a nemes városnak a közgyűlési terem szives átengedéseért, a polgármester urnak a lefolyt jubileumi ünnepélyen részvételéért s a gyűlés tagok iránt táplált és kifejezett barátságos érzületéért, mit — a gyűlés egyhangu helyeslése között — jegyzőkönyvbe vezetni s a városi tanácssal jegyzőkönyvi kivonatot közölni kér.

Majd köszönetét a tisztikar és a tagok buzgó érdeklődésért is kifejezve, az elnökség iránt érzett elismerés szavainak nyilvánulása közben, a közgyűlést berekeszti.

Közigazgatási bírósági ügyek.

A bíróság tagjai:

Elnökök: Benesik István esperes, gróf Dégenfeld Sándor egyhm. gondnok.

Bírák: Balogh István, Szél György, Molnár Lajos, Sátor Dávid, Soltész János, Böszörményi Zsigmond, Helmecy József, Tóth Mór, dr. Dezső Kálmán.

Előadó: Torday Imre az 56, 58, 59. sz. ügynél Szabó József. Jegyző: Szabó József.

54. Olvastatott Szabó József és Tóth Mór egyhm. tanácsbírák jelentése, melyben az 1902. évi 137. sz. a. kelt megbízásukra jelentik, hogy a tiszta-berki egyház előjárósága által Szoboszlay Sándor birtokos ellen emelt azon panasz megvizsgálása végett, hogy nevezett birtokos egyházával szemben kötelezettségének eleget nem tett, a helyszínére kiszáltak, ahol is s mely alkalommal panaszló és panaszlott között az ügyet békésen elintézték.

De a tárgyalás során kiderült az, hogy az előjáróság tagjai a templom részére ígért 50.000 drb téglatermelési költségeit nem a sajátjokból, hanem a templom építési magtár tőkéből fedezték.

Továbbá kiderült az, hogy az egyház előjárósága ezen magtár számadását az egyházmegyei küldöttségnek vizsgálata alól mindaddig elvonta.

A bizottság jelentése tudomásul vétetik, egyben az egyház előjárósága szigorúan utasítatik, hogy az 50.000 téglatermelési költségét 600 koronát a templom építési alapnak 3 hónap alatt térítse meg s annak megtörténtét az esperesi hivatalnál igazolja, —

mulasztás esetén ezen összeg végrehajtás útján fog az egyháztagokon behajtatni.

Az egyházi előjáráságnak eddig követett azon eljárása, — hogy a magtár számadásokat az egyházmegyei hivatalos látogató küldöttségnek vizsgálata alól elvonta, holott éppen ezen küldöttség van hivatva az egyházak vagyoni és pénzkezelését fölülbírálni és afelett őrködni, — határozottan rosszalattik és az előjáróság felelősség terhe alatt utasittatik, hogy a magtári számadást visszamenőleg a magtár keletkezése óta terjessze megvizsgálás végett a presbyterium elé s az ekként megvizsgált s okmányolt számadást felülbírálat végett terjessze fel ez évi őszi egyházmegyei közgyűlésünkre.

Ha előjáróság megvizsgálás alá nem terjesztené a magtári számadást: akkor terhére a számadás megvizsgálása céljából küldöttség fog a helyszínére küldetni.

55. Olvastatott Sepsy Miklós egri lakos batizi birtokos panasza, melyben előterjeszti, hogy a batizi egyházi előjáróság 2 véka buzával többet rovott reá egyházi adóba, azt visszaköveteli kijelentvén, hogy ezen 2 véka és 15 kiló többlet buzát a batizi templom tornya alapja részére ajándékozza és az ügy barátságos elintézését kéri, — továbbá

Olvastatott Makai Elek batizi lelkész hiv. előterjesztése, melyben kijelenti, hogy a kivetés Sepsy Miklós urral szemben jogos és az egyh. törv. 247. §-ának utolsó bekezdésében leli indokolását.

Az ügyiratok kiadatnak a batizi egyháztanácsnak azzal, hogy vizsgálja és állapítsa meg: mikor adta el Sepsy Miklós azon birtokát, melyre — állítása szerint — az őtet nem is illető több fizetés kivettett és, hogy bejelentette e egyháztanácsnak a dijkivetés előtt ezen birtokának eladását?

56. Felebbezése Zay Györgyné mikolai lakosnak a mikolai ev. ref. egyház presbyteriuma által 1903. márc. 15-én 3. sz. a. hozott határozat ellen.

A felebbezés elutasításával az első foku határozat indokainál fogva és még azért is helybenhagyatik, mert a csatolt díjlevél 5. pontja szerint csak azok az egyháztagek nem kötelesek a belhivatalnokok fafizetését teljesíteni, a kik e kötelezettséget megváltották s a fafizetés alul felmentettek, felebbező pedig nem igazolta, hogy ő a fafizetést az említett módon megváltotta volna, s mert az a körülmény, hogy a presbyterium Császi Bálint és Szabó Lajos egyháztagekkal szemben a kivetést nem teljesíti, — még ha igaz volna sem szünteti meg felebbező kötelezettségét.

57. Nagy Károly vámfalusi lelkész a vámfalusi lelkészi fizetést tárgyaló Lapos erdőbeli illetőség kiutalása iránt beadott és véleményezés végett az egyházmegye tiszti ügyészének kiadott kérelmét visszavonja.

Tudomásul vétetik.

58. A nagyszebeni ev. ref. egyházmegye megküldötte az esperesi hivatalnak 1903 febr. 26-án tartott közg. bírósági ülésében 1 jk. sz. a. hozott ítéletét, melyben Ozsváth Géza jelenleg batizi tanítót 50 kor. választási költségben elmarasztalja azért, mert a mikeszászi egyház kántor-tanítói állomására — pályázata után — történt megválasztatásáról, jöllehet a választást elfogadta — időközben Batizra választatván meg — lemondott s ekként nevezett egyháznak ok nélküli költséget okozott.

A n.-szebeni egyházmegye esperese kérte esperesi hivatalt, hogy ez ítéletet nevezett tanítóval közölje és őt utasítsa arra, hogy a jelzett összeget záros határidőben küldje meg hozzá.

Esperes ez ügyet közg. bíróságunk elé terjeszti.

Mint nevezett tanítónak akkori illetékes bírósága által hozott ítélet — esperes által Ozsváth Géza jelenleg batizi tanítóval közöltetni rendeltetik.

59. A józsefházai egyházból, Szabó Vince gondnok 2 presbyter és Bagoly Albert panaszt terjesztettek be espereshez, melyben előadják, hogy Tóth Sándor, adósságában birtokát — hogy el ne árvereztessék — az egyház birtokába és kezelése

alá bocsátotta. Most azonban a rendelkezési jogot vissza vette s a földeket, valamint a legelő jogokat is maga adta ki. Ennek folytán — jelentik tovább, — az egyháztanács a birtok jövedelmét illetőleg felelősséget nem vállal, sőt Tóth Sándor eljárása miatt — a szerződést megszegettnek és érvénytelennek nyilvánítják.

A panasz kiadatik Dr. Haresár Géza e. m. ügyésznek azzal, hogy Tóth Sándorral szemben a szerződés pontjait érvényesítse.

Fegyelmi ügyek.

60. Erdős Endre nagykölesi tanító ellen Tóth Dániel lelkész kérelmére folyamatba tett fegyelmi ügyben bíróság következőleg alakult meg:

Elnökök: Bencsik István esperes, Dégenfeld Sándor gróf egyházmegyei gondnok.

Szavazó bírák: Soltész János, Balogh István, Szél György, Molnár Lajos, Sátor Dávid, Böszörményi Zsigmond, Helmecy József, Tóth Mór, Dr. Dezső Kálmán.

Előadó: Helmecy József.

Ügyész: Dr. Harcsár Géza.

Jegyző: Magoss Ferenc.

Felek idézve voltak s megjelentek.

Bíróság a tárgyalást elrendelvén, előadó az ügyet következőkben ismerteti: Erdős Endre nagykölesi tanító, egyházi fellettes hatósága elkerülésével, a vármegyei közigazgatási bizottsághoz két rendbeli panaszbeadványt intézett, melyekben sok más egyebek közt leginkább fizetésének be nem hajtása, pontatlan kiszolgáltatása, s tandíjának be nem szedése miatt panaszol. A beadványban foglaltakat a közig. bizottság is alaptalanoknak tapasztalta s mindkét beadványt áttette esperes urhoz fegyelmi eljárás megindítása céljából. A nagykölesi egyház előjárósága a beadványban foglalt valótlan vádakát magára nézve sérelmesnek találván, lelkész Erdős Endre tanító ellen fegyelmi eljárást kért annyival is inkább, mivel tanító nemcsak említett törvénybe ütköző cselekményt követte el, hanem más-nemű hibákban is szenved, nevezetesen: hivatását elhanyagolja, a tanításban nem szorgalmas, iskoláját, egyházát, lelkész tudta és engedélye nélkül napokra, néha két hétre is elhagyja, úgy hogy a folyó iskolai évben is csak szept. 11-dikére jött haza

s csak ekkor vehette kezdetét az iskola, ehez járul, hogy az iskolás gyermekeket magán dolgai végzésére használja, tehát a tanulástól elvonja, egy kis leányt évfárá vizsgára sem bocsátott, vizsga alatt pesztrának alkalmazta szüleinek megbotránkozására.

Tóth Dániel élén a szólás jogával, okmányokkal kellőképp bebizonyított állításait mindenben fentartja, sőt megtoldja azzal, hogy Erdős Endre a tanítói tekintélyt lealacsonyította, mert a róm. kath. püspöktől segélyt kért és segélyt fogadott el.

Erdős Endre beismervén, miszerint a közig. bizottsághoz fordult, de nem rossz szándékból cselekedte azt, beösméri, hogy az egyházból több napra eltávozott; de tagadja, hogy ezért törvényes időben nem nyílt meg az iskola, mert szept. 11-dikén már kezdetét vette; a gyermeket csak tanulási időn kívül használja némi aprólékos házi dolgok elvégzésére; a szatmári róm. k. püspökhöz pedig csak azért folyamodott, mert az ismétlődő iskolában más vallásuakat is tanított.

Ügyész véleményének meghallgatása után egyházmegyénk fegyelmi bírósága Erdős Endre ellen, Tóth Dániel kérelmére, folyamatba tett fegyelmi ügyben mai napon a következő

ítéletet hozta :

Erdős Endre nagykolcsi tanító az egyházi törvény 301. § 1, 7, 10. pontjaiba ütköző cselekményekben vétkes s a 303. § b). pontjához képest feddésre ítéltetik.

Indokok :

Közigazgatási bizottság által esperes urhoz eredetben áttett kétrendbeli beadvány igazolja, de maga terhelt is elősméri, miszerint egyházi felettes hatósága mellőzésével világi hatósághoz fordult, ott presbytériumát és lelkészét alaptalanul megvádolta, valamint beigazolást nyert az is, hogy egyházát lelkész tudta és beleegyezése nélkül többnapra elhagyta, hogy hivatali teendőit elhanyagolja, beigazolást nyert, hogy egy iskolás leányt vizsgára nem bocsátott, hanem a vizsga alatt tanító családjában pesztra szerepet végzett; valónak bizonyult, hogy Erdős Endre a szatmári r. k. püspökhöz, mint ref. tanító segélyért fordult s attól némi segélyt kapott, ezzel a tanítói tekintélyt megsértette, sőt közbotrányt okozott; miért is vétkesnek kellett

kimondani s ellene a törvény 303 § b) pontját kellett alkalmazni.

Költség fel nem számíttatván e tekintetben intézkedésre szükség nem volt.

Ítélet felek előtt előszóval kihirdetvén, mindketten megnyugvásukat jelentették ki.

Ítéletet egyházi elnök a bíróság színe előtt foganatosította, Erdős Endre nagykolcsi tanítót megfedette.

61. Szarka Károly józsefházi gondnok ellen öt presbyter kérelmére indított fegyelmi ügyben, bíróság következőképen alakíttatott meg:

Elnökség: Bencsik István esperes, Helmezy József sorrendszerint következő tanácsbíró.

Szavazó bírák: Soltész János, Balog István, Szél György, Sátor Dávid, Molnár Lajos, Tóth Mór, dr. Dezső Kálmán.

Előadó: Sátor Dávid.

Ügyész: Dr. Harcsár Géza.

Jegyző: Magoss Ferencz.

Felek szabályszerűen idézve voltak, jelen vannak.

Tárgyalás kezdetét vevén, előadó az ügyet részletesen ismerteti. Józsefházáról Hankócki Géza négy presbyter társával több pontozatba foglalt vádlevelet nyújtott be esperes urnál. Szarka Károly gondnok ellen; a vádlevél minden pontja arról panaszol, hogy Szarka Károly az egyház vagyonát hűtlenül kezeli. Esperes ur úgy a vádlevelet, mint gondnoknak erre adott feleletét, mely az összes védpontokat valótlannak állítja, kiadta véleményezésre egyházmegyei ügyésznek, majd ügyész javaslatához képest nevezett ügyben vizsgálat tartás céljából Szabó József főjegyző, Böszörményi Zsigmond tanácsbíró urakat Józsefházára kiküldötte, kik márcz. 14-én a vizsgálatot meg is ejtették.

Vizsgálat során panaszlók vádjaik egyrészét visszavonták, amiket pedig fenntartottak, nem tudták beigazolni. Nevezetesen: fenntartották azt, hogy Szarka Károly gondnok az adókat nem fizeti rendesen, ez által az egyháznak kamat és végrehajtási költség címen károsodást okoz, csak hogy azt se panaszlók nem tudják bizonyítani, de a gondnoki számadás sem igazolja, hogy lett volna pénz az egyház pénztárában az adók esedékessége idején; ellenben az a számadásból világosan kitűnik, miszerint a pénzmaradványt a következő év elején teljesített lelkeszi fizetés

közigazgatási költség és tanítói nyugdíj felemésztették. Fentartották azt is, hogy az egyházi adót beszedi, de rendeltetési helyére nem fordítja. Ez valótlannak bizonyult, mivel a beszedett egyházi adó el van számolva a gondnoki számadásban. Panaszlók állítják, miszerint a lelkészi udvaron elbontott csűrfaanyagjaiból több elveszett, a fedélzet zsuppja és nádja teljesen elpusztult, hanem, hogy a faanyagokból mi veszett el és hogy a mi elveszett az a gondnok hanyagságából veszett volna el, azt igazolni nem tudják; ellenben a 15 éves zsupp és nádra nézve Bagoly Albert tanító elismeri, sőt bizonyítja, hogy azt a konfirmándus gyermekek tapodták szét s ily alakban a szemétre került. Állítják, miszerint az iskola kerítés deszkái kurtator gondatlansága folytán elvesztek. Ezzel szemben egyházi bizonyítja, hogy a deszkák a tanító sertés óljához és a harangozó lakhoz használtattak el. Az iskola építéshez vett 20 frt ára mésznek felét se használták fel és a megmaradt rész nincs sehol. Vizsgálat az iskola építési nyugták nélkül nem tudta megállapítani a mész mennyiségét, az azonban bizonyos, hogy a 20 frt. ára mész csak előirányoztatott, a mi megmaradt, gondnok szerint, Bagoly tanító felügyelete alatt maradt s tavasszal a lelkészi lakot meszelték ki vele. Ellenkezőjét panaszlók nem tudják bizonyítani.

Az egyház zabját kellően soha el nem számolja. Ez állításukat se tudták panaszosok beigazolni. Panaszolják azt is, hogy követ adott kölesön az előjáróság tilalma ellenére, de hogy kinek mennyit és hogy vissza fizették é? arról soha sem számolt. Gondnok egyházzal bizonyítja, miszerint az egyháztanács adott kölesön a harangozónak és az vissza is adta.

Fentartották továbbá azon panaszukat, miszerint a Tóth Sándor házát a presbyteirum megbízása nélkül vette meg 4000 koronáért, ezzel az egyháznak nagy kárt okozott. Felügyelő lelkész, valamint Árokháti Károly és Szabó Vince jelenlegi gondnok szerint előjáróság adta a megbízást az árveréshez.

Panaszlók szerint több darab váltó és kötvény volt gondnoknak átadva s említést se tesz róla, azt hiszik ezek eltűntek. Vizsgálat kiderítette a számadásból, hogy a Sipos Károly kamat fizetése rendetlen volt, de hogy a váltó elveszett volna az nem tűnt ki. Gondnok állítja, hogy megvan, róla felelőséget vállal, más váltó kezelése alatt nincs a többi kötvény és váltó. Helmecy József tanácsbíró ur kezelése alatt van.

Előadó előterjesztésének és az ügyész véleményének meg-

hallgatása után, a nagybányai ev. ref. egyházmegye fegyelmi bírósága Hankócki Géza és társai józsefházi presbyterek panaszára Szarka Károly gondnok ellen indított fegyelmi ügyben, mai napon Nagybányán tartott rendes fegyelmi bírósági ülésében következő

ítéletet hozott:

Szarka Károly józsefházi panaszlott gondnokot a fegyelmi vétség vádja alul felmenti, ellene a további eljárást megszünteti.

Indokok :

Mivel panaszlók vádjaikat bebizonyítani nem tudták, gondnok ellenben állításait és védekezését részben a gondnoki számadással, részben tanuk bizonyításával igazolta: az ellene emelt vád és következményei alul felmentendő volt.

Költség nem számíttatván fel: intézkedésre ok nem volt.
Ítélet felek előtt kihirdettetvén, abban megnyugodtak.

Függelék.

Az 1, 3—16, 19—21, 23, 29—35, 41, 53—56, 58, 59 számokat jegyzette Szabó József.

A 2, 17, 18, 22, 25, 42—52, 60, 61 számokat Magoss Ferenc.

A 24, 26—28, 36—38, 57 számokat Torday Imre.

A 39, 4 számokat Szilágyi Tihamér.

Ezen jegyzőkönyv hitelesített

Patóházán, 1903. ápril 16-án.

Szabó József
egyh.-megyei főjegyző.

Sátor Dávid
Tóth Mór
Bottyan Pál.

Betűsoros tárgymutató.

A.

Állami és községi iskolákban vallástanítás eredményéről tanügyi bizottság jelentése. 43.

Állami iskolák számára készült vallástanítási tanterv kötelezővé tételük 47.

Államsegély kiosztása 17.

Amaci regále kötvény eladása engedélyeztetik 35.

Amaci templomi székper 30.

Av.-Ujváros állítson 3-ik iskolát és tanítói állomást 45.

Av.-vámfalui adás-vétel jóváhagyatik 32.

B.

Bencsik István esperessé választása s megerősítése 3.

Beszolgáló lelkészek és tanítók díjazása ügyében lelkészi értekezlet adjon javaslatot 15.

D.

Dr. Dezső Kálmán vil. tanácsbíróul választatik és megerősítettik 5.

E.

Egri regále kötvény eladása ezuttal nem engedélyeztetik 40.

Egyházmegye bizottságai megalakittatnak 11.

Egyh.-megyei lelkészi nyugdíj alapról számadás az 1902-ik évről 26.

Egyh.-megyénk közigazgatási szükségletének kimutatása 20.

Egyh.-megyei gondnok és többi tisztviselők választása s megerősítése 4.

Egyházaink osztályozása 19.

Esperesi jelentés az időközi változásokról 13.

Erdős Endre n.-kőcsi tanító fegy. ügye 60.
Erdős Endre n.-kőcsi tanító fizetés iránti panasza és kérelme 38.

G.

Gaál Péter sárközi lelkész emléke 14.
Gyámpénztári számadás körutrá indításáról jelentés 28.
Gyűlés megnyitása 1.
Gyűlés megalakulása 2.
Gyűlés bezárása 53.

J.

Jegyzőkönyv hitelesítő bizottság választása s hitelesítési határideje 9.
Józsefházai gondnok kezelés iránti utasítása 52.
Józsefházi gondnok és presbyterek panasza Tóth Sándor ellen 59.

K.

Király Gyula fizetés-hátralék iránti kérelme 41.
Király Gyula perköltség visszatérítése iránti kérelme s Kiss Bertalan levele 16.
Kis-Peleskei előjáróság kérelme Nagy László elleni adóbehajtási ügyben 50.
Kis-Peleske igazolja szavazat nem adását 8.
Könyvtári számadás 1902-ről.
Könyvtári számadás 1902-ről.

M.

Magyar-Nyelvgyakorló című könyv ajánltatik 48.
M. Pr. I. T. kiadványai s pártolása ajánltatik 21.
Magyar Szó részvényeiből 2 drb. jegyeztetik 22.
Méhtelegi egyh. adó követelése Nagy Ákos ellen 39.
Mikolai presbyterium fő-fizetés általánosítása iránti kérelme 23.
Mikola tigyelemmel kísérje az iskola államosítás ügyét 46.
Misztótfalusi bolt helyiség bérlete.
Molnár Lajos közpénztárnok elszámolásának határideje 10.

N.

Nagy Károly Lapos erdőbeni legelő joga iránti kérelmét vissza vonja 57.

Nagy-Kólesi egyh. hibás telekkönyvezés kiigazítását kéri 36.

Nagy-Kólesi egyház tanítói csirkefizetést pénzül megvált-hassa 34.

Nagy-Kólesi egyház értesítettik Erdős E. lemondásáról s új tanító választásra utasítatik 51.

Nagy-szebeni egyhm. bírósági ítélet Ozsváth Géza batizi tanító ügyében 58.

O.

Orsz. gyámintézeti pénztárnok Szél György számadása 1902-ről 27.

S. Sz.

Sepsi Miklós egri lakos egyh.-adó elleni panasza 55.

Soltész János a tanácsbírósgot elfogadja 6.

Szárázberki erdő eladás 33.

Szarka Károly józsefházi volt gondnok fegy. ügye 61.

Szatmárhegyi segédlelkész tartás 31.

Szinérváraljai adás-vétel 37.

T.

Tanügyi bizottság jelentése iskolák előhaladásáról 42.

" " " Zöld István görbedi tanító el-bocsátásáról 44.

Tanügyi bizottsági tagok jövőre csak jeles tanítók lehet-nek 12.

Tisztaberki küldöttség jelentése 54.

Tisztviselők esküje 7.

Z. Zs.

Zaj Györgyné fafizetés iránti felebbezése 56.

Zsinati törvény-tervezet feletti vélemény 18.

GAÁL PÉTER

VOLT SÁRKÖZI EV. REF. LELKÉSZ

EMLÉKEZETE

1836—1902.

Már fél éve mióta a sárközi temető hantjai fedik porrészedet, talán szeretteid mély fájdalma és váratlan vesztesége okozta, hogy temetésed után csak napokkal tudtam meg földi pályád bevégezését. A nemes küzdelem lefolyt, a szerető szív sok fájdalmas sebe meggyógyult; az Ur próbára tette az ő szolgájának hitét, bizodalmát: és az mindvégig rendületlen maradt. Én — ki gyermekségünk-től fogva veled futoitam a pályát, — tudom, hogy az a szorgalom, melyet egész iskolai életedben tanusítottál, — az a tudomány, a mit lelkedbe gyűjtöttél, nagyobb, magasabb munkatért és jutalmat érdemelt, mint a minő osztályrészed leve: de ha panasz jött is ajkaidra; nem zuglódttál mostoha sorsod ellen, megnyugodttál Isten akaratán és végezted a reád bizottakat hűséggel, önmegadással. Egyszer mégis kísértetbe vitt a paizsos férfiú, de volt elég lelki erőd visszatérni. Ha olykor-olykor szellemed szárnyakat öltve felsőbb légkörben kereste az igazság és élettudományát: az anyagi gond, a mindennapi szükség rideg karjaival lefoglalta tetterődet, s a földfeletti eszmék honából le kellett szállanod; elmondhattad a nagy apostollal: „Ti tudjátok, hogy magamnak és az én társaimnak táplálására az én kezeimmel munkálkodtam.” — Kedvezőbb anyagi viszonyok között, hiszem, maradandóbb és sok szellemi terméket találtunk volna utánad. A kik 1859-ben végeztük a theologiai tanfolyamot, már úgy is kevesen voltunk, és most te is — ki testben, lélekben erős voltál, — hirtelen elszakadtál tőlünk; sorsod figyelmeztet bennünket: „Memento mori!”

Életrajzi adatait a következőkben ismertethetem.

Gaál Péter született Szatmármegye Mátészalka mezővárosában 1836. júl. 17-én. Édes atyja Gaál Péter, anyja Lőrincz Mária volt. A szülők, mint nemesi eredetű egyszerű, de értelmes földmivesek, a mint gyermekeik között felismerték Péter fiók tanulási hajlamát és éles elműségét, az elemi iskolák elvégzése után 1846-ban a debreczeni főiskolába vitték őt, hol a szegény tanulók között kezdette a gymnasiumi tanfolyamot, s annak bevégezése után a theologiai pályára határozván magát, azt is elvégezte. Egész iskolai pályáját kitűnő szorgalommal és eredménnyel futotta meg. Kiváló előszeretettel foglalkozott a héber nyelvvel, úgy hogy azon folyékonyan beszélt. 1859-ben esküdt felügyelő és köztanító lett a kollégium elemi iskolájának egyik osztályánál, de már 1850 májusában letéve a segédlelkészi vizsgát, Avas-Ujvárosba hozta néhai Melegh Dániel esperes káplán-tanítónak, vagyis a mint akkor ott nevezték kispapnak. Még ezen év novemberében megnősült, feleségül vevén az akkori vámfalusi lelkész testvérhugát, Bencsik Franciskát, kinek szerető szelid lelkülete egész életpályájának keserveit, csalódásait megosztotta s enyhítette.

Nyolc évig volt ujvárosi kispap, míg végre a patóházai gyülekezet rendes lelkészének választotta. Gyermekeikben találta örömét, vigaszát, de nagy családja a kevés fizetésű állás gondjait is nevelte, sokszor apai szívét aggasztotta, anyagi terhei súlyosbodtak, e miatt kedvetlen, zárkózott, könnyen ingerlékeny, sőt önmagával is meghasonlott lett. Ezért az egyházat már két év múlva kénytelen volt elhagyni, és a még csekélyebb fizetésű Sárköz-ujlakkal cserélni fel. Innen ment perpedes apostolorum Debreczenbe a lelkészi avatásra mintegy 140 kilométerről. Ujlakon 7 évig lakott és küzdött. Nevekedő gyermekeit nemcsak az elemi, hanem a gymnasiumi osztályokban is maga tanította, sőt idegen gyermekek tanítását is elvállalta. Így, míg egyfelől a munka elfoglalta, másfelől az anyagi gondok is enyhültek egy időre, annyival inkább, mert atyja halálával örökségével tisztázhatta terheit. De pár év múlva ismét anyagi bajokkal küzd. E küzdelemben történt, hogy más pályát keresett, és az akkori pénzügyi-

niszterhez, Kerkápoly Károlyhoz folyamodott hivatalért, a ki látva kitűnő bizonyítványait, s megértve szigorú anyagi helyzetét, azonnal kinevezte pénzügyi fogalmazónak 900 frt fizetéssel. E körülményt nem tudva találkoztam vele Szatmáron, s azonnal kiöntve keserveit, megismertette helyzetét, és hogy már új hivatalát el is foglalta. Két hét múlva ismét Sárközujlakról írt hozzám levelet, melyben igen szivrehatóan közli, hogy nem bírja elhagyni az Isten anyaszentegyházában elfoglalt munkaterét, s visszatért annak koldusbotjához, bármit hozzon a jövő és kér, hogy a mennyiben tehetjük, segítsünk helyzetén. Ekkor csere útján a jobb fizetésű Sárközre ment át, hol 25 éven át haláláig hiven, a legnagyobb odaadással és ügybuzgósággal szolgált az ő Urát, folytonosan küzdve a létért, és annak anyagi eszközeiért.

A küzdelmes élet nehézségei között is mindig gondolat készítette templomi tanításait, s bizonyosan számos predikációja lehet kéziratban. Szorgalmas munkatársa volt a „Szabad egyháznak,” ebben tette közé a sárközi egyház történetét. Kiadta a „Liturgiai apróságait,” melyek, bár sokatlan eszmemenettel, sajátos szövegű szöveggel vannak is megírva: de az eszmék mélységével, a vallásos meggyőződés közvetlen nyilatkozásaival, a beható bölcselkedés gondolataival lekötik figyelmünket, s egész lelki világára bizonyos fényt vetnek.

Családi életében boldogságát boldogtalanság és sok fájdalmas veszteség kísérte, mert házasságukat 8 gyermekkel áldotta meg Isten, Barna, Mariska, István, Elek, György, Sándor, Mihály és Zsigmonddal. Elek 2 éves korában elhalt, de a többiek? ... itt tette própára az Ur az ő szolgájának hitét, Barna mint jeles tanuló Debrecenben érettségi vizsga letétele után elhunyt: István mint ifjú lelkész-tanár, György mint kezdő rendes lelkész egymásután haltak el, Sándor, mint VII. oszt. tanuló önkezeléssel oltotta ki életét, tehát 4 jeles fiút veszített, kettő a pálya közepén, kettő a célnál; annyi apai gond, remény, nélkülözés és édes vigasztalás után ebben a korban elveszíteni azokat, kikért élt és munkálkodott, kit nem renditene meg lelkében? És mindezen veszteségeket annak a gyöngéd szívű

szerető anyának és önmegtagadást tanusító édes apának el kellett szenvedni; egy bánatukra nemcsak más, hanem újabb és újabb bánat s fájdalom nehezült.

Bár erős testében erős lélek ebben vallásos hit és Isten akaratán való megnyugvás lakozott is: hiszem, hogy a sok veszteség fájdalma táplálta nála a halálos kórt, mely 1902. nov. 1-jén agyszélhűdéssel véget vetett életének. A ki ez életben oly sokat küzdött és szenvedett, a halálharcát rövid időn keresztül vívta meg, még reggel a templomban egészségben imádkozott, és estve már halott volt. Gyászbeszédeket mondtak felette Szél György avas-újvárosi és Szabó Károly sárközujlaki lelkészek.

Koporsójánál 42 évig hű élettársa, igaz felesége hullatta a méltó fájdalom könnyeit; Mariska és Mihály kir. postatisztek, Zsigmond kereskedő, mint már nagykoru önálló élő gyermekei siratták a jó édes apát; a gyülekezet gyászolja a buzgó és jóra vezérlő lelkipásztort; a nagyszámu rokonok és barátok igaz részvéttel emlékeznek a jó rokon és hű barátára.

Szeretet emléke lengjen sirod felett!

Soltész János.

